

# onze vogels

36e jaargang no. 6, juni 1975



maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

seel

De

## BONDSBESTUUR

Voorzitter: A. van Liempd, Rubensstraat 17, Breda, telefoon (01600) 3 61 37.

Secretaris: Joh. M. van Pelt, Vlaardingerdijk 331a, Schiedam, telefoon (010) 26 19 90.

Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44, Bergen op Zoom.

2e Voorzitter: W. J. Mulder, Verwerstraat 39, Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.

Commissaris: J. J. Krol, Trompstraat 16, Meppel, telefoon (05220) 5 38 84.

Juridisch adviseur: Mr. L. van Elderen.

## DISTRICTSVORZITTERS

District Groningen: W. Wolthof, Kerkstraat 40, Muntendam, telefoon (05987) 33 40 of 33 25.

District Friesland: J. Forsten, Molenpolle 8, Franeker, telefoon (05170) 29 68.

District Drente: J. H. Heijnen, W. Grolstraat 126, Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.

District Overijssel: A. M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41, Haaksbergen, telefoon (05427) 30 06.

District Gelderland: D. J. Prinsen, Berkenlaan 132, Silvolde, telefoon (08350) 53 14.

District Utrecht: Th. Corbee, St. Bonifaciusstraat 76, Amersfoort, telefoon (033) 1 97 04.

District Noord-Holland: A. J. F. Lammerse, Oude Kruisweg 104, Vijfhuizen, telefoon 023-285906.

District Zuid-Holland: G. C. Goedschalk, Akeleistraat 148, Den Haag, telefoon (070) 68 16 70.

District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4, Hulst, telefoon (01140) 38 16.

District Noord-Brabant: J. C. Vos, Braillestraat 2, Grave, telefoon (08860) 29 78.

District Limburg: J. M. Hoebbers, Hoofdstraat 5, Horst, telefoon (04709) 12 64.

## CONTACTPERSONEN TECHNISCHE COMMISSIES

D. J. van der Molen, Esschingstraat 80, Dalfsen, telefoon (05293) 12 57, voor tropen, grasparkieten etc.

H. J. Veerkamp, Royaarsplein 12, Schiedam, telefoon (010) 15 63 55, voor kleur- en postuurkanaries.

H. Elst, Plantage 213, Beverwijk, telefoon (02510) 2 66 07, voor zangkanaries.

## BONDSBUREAU N.B.v.V.

Aletta Jacobsstraat 4, Bergen op Zoom, postbus 74, gironummer 1148324, telefoon (01640) 3 50 07.

Geopend: 08.00 - 17.00 uur. 's Zaterdags gesloten.

## LIDMAATSCHAP

Wie als lid van de N.B.v.V. wenst toe te treden, wende zich schriftelijk tot de secretaris van een in zijn plaats van inwoning gevestigde afdeling.

Indien in de plaats van inwoning geen afdeling is gevestigd, kan men zich bij het Bondsbureau als verspreid lid aanmelden.

De contributie bedraagt in dit geval f 20,— per jaar, bij vooruitbetaling te voldoen.



MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

## ABONNEMENTEN

Bij vooruitbetaling.

Binnenland f 20,— per jaar, bij vooruitbetaling op onze giro 1148324. Buitenland f 25,— per jaar, per luchtpost extra tarief volgens PTT-kosten.

België: 300 BFr. per jaar, bij vooruitbetaling op rekening nr. 000-0156074-01 bij het bestuur der postcheks te Brussel 1.

Opgave abonnement bij het Bondsbureau, Bergen op Zoom.

## ADRESSEN SPECIAALCLUBS N.B.v.V.

Nederlandse Zebra-vinkenclub

Secretaris: P. Kool, telefoon: 05280-68028, Röntgenhof 33, Hoozeveen.

Penningmeester: A. A. Straver, Emmalaan 9, Alphen a.d. Rijn, Postgiro 43984 Coöp. Raiffeisenbank Alphen a.d. Rijn t.n.v. N.Z.C.

Contributie f 15,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub Vorm- en Postuurkanaries.

Secretaris: W. de Vries, Vleugel 3, Hoogvliet, telefoon (010) 38 27 43.

Penningmeester: P. Bos, Wilhelminalaan 11, Harderwijk, telefoon 03410-62 73.

Giro t.n.v. de postuurkanarieclub no. 1667906.

Contributie f 15,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub Eur. vogels en hun hybriden

Secretaris: H. A. Vervest, Peppelgaarde 41, Etten-Leur.

giro-rekening: 31.58.484 t.n.v. spec.club Eur. Vogels, H. van Es, Wilhelminastraat 23, Barendrecht. Telefoon 01806-2980.

Contributie f 13,— per jaar.

Speciaalclub voor liefhebbers van insekten- en vruchtenetende vogels.

Secretaris: H. Kehl, Kruijningenstraat 170, Rotterdam-3023, telefoon (010) 80 28 54.

Penningmeester: S. J. van Schie, Bootsmanstraat 3, Rotterdam, telefoon 010-76 75 47, giro 2625815, t.n.v. penn. speciaalclub. Contributie f. 20,— per jaar. Entree f. 5,—.

## SPECIAALCLUB PARKIETEN

Inlichtingen over, waar en bij wie u zich kunt melden worden u gaarne verstrekt door:

A. B. J. Braam, Casimirstraat 25, Hoensbroek, of bij A. v. d. Waal, Laan Olieslagers 50, telefoon (01646) 28 88, Hoogerheide.

Inlichtingen, opgave nieuwe leden en betaling contributie uitsluitend aan bovenstaande adressen.

# vogels



BLAD VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 46.500)

## REDACTIE

C. E. van Berkel  
Chr. Walraven  
P. Rijnders  
Redactieadres: Postbus 74 - Bergen op Zoom

## VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

## ADVERTENTIES

Voor advertenties — ook die van leden en abonnees — met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere nlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de N.B.v.V.

Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op „Onze Vogels”, van zuiver particuliere aard zie onder „Vraag en Aanbod”.

## VRAAGEN OVER?

KLIEURKANARIES aan: W. C. Oonk, Bergweg 37, Soestdijk.

WITTE PASTORIEKANARIES aan: M. van Woezik, Homberg 27-6, Wijchen.

ROOD-ORANJE PARKIETEN aan: A. B. J. Braam, Casimirstraat 5, Hoensbroek.

WITTE BRAVINKEN, JAPANESE MEEUWEN EN TROPEN-ASTAARDEN aan: D. J. v. d. Molen, Esschingstraat 0, Dalfsen.

ROOD-ORANJE PARKIETEN, EUROPESE VOGELS (WILD-ANG) EN HUN BASTAARDEN aan: D. A. Duivis, St. Josephstraat 46, Teteringen.

WITTE VOGELS aan: G. v. d. Watering, St. heresiastraat 25, Roosendaal.

uitsluitend brieven met betaald antwoord!

Het volgende nummer wordt per post bezorgd op 21 juli 1975

## IN DIT NUMMER

PAG.

Kaketoes	244
De veldleeuwerik	246
Gelijk een brullende stier, hoemt de roerdomp in het moeras	248
Klokvogels 2	251
Papegaaienziekte	253
Pietpraat over Phao's	257
Het ruiproces	259
Bastaarden	260
Het lied van de Harzerzangkanarie	263
Gekooide levenslust	266
Australische grasvinken	267
Zwartborstzebravink	270
Edelzangers	272
Kolibries 12	274
Kleurkanarie 18	276
Vitaminen	279
Pratelen in de vogelmuit	280
De nanday parkiet	280
Beplanting in en om de volière	284
Statieportret van een Cariama	285

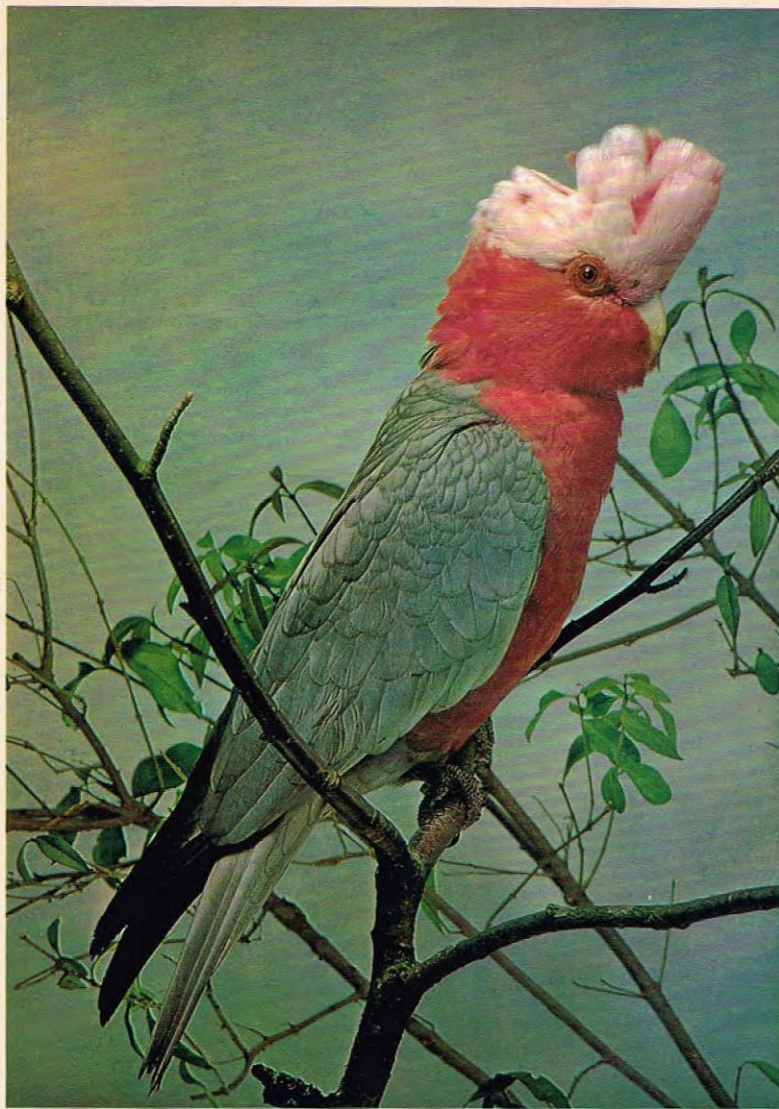
## IN DIT NUMMER ADVERTEREN

PAG.

N.B.v.V. Boekenservice	247
Vic van Heeswijk	250
W. Roupe v.d. Voort	250
Sanders	252
Sluis	258
A. M. Kokke / A. P. van Gils	259
Cédé	262
Dikavo	269
Cédé / W. Roupe v.d. Voort	273
British Birds / Edelchemie / Benny Slagers	278
v. Waardhuizen	278
Metaalwarenfabriek Hulskamp n.v.	278
Ouwehand Dierenpark	278
Wagon lits Cook	282
Vraag en Aanbod	283
V.V.R. Vogelvoederfabriek	284
Hoechst Pharma	285
404 Insecticide	286
Rein v.d. Veen / Holley / Veraka / Animal	287
Winkeler / Tilburgse Vogelhandel	287
De Vogelspecialist	287
Witte Molen	288

Foto omslag: Rosé-Kaketoe  
(T. H. Brosset, Vogelpark Walsrode)

Ontwerp en druk: Steens b.v., boekdruk/offset  
Postbus 59 - Schiedam - Telefoon (010) 26 06 40\*



Rosé kaketoe

# KAKEToes

Tekst: Meindert de Jong  
Foto's: Horst Muller  
Vogelpark Welsrode

Hoewel een groot aantal auteurs de naam **kakatoe** aanhoudt, doen we er geloof ik, toch verstandiger aan de spelling aan te houden zoals deze wordt gegeven in de „Woordenlijst van de Nederlandse taal”, die samengesteld is in opdracht van de Nederlandse en Belgische regering en de Grote Van Dale, namelijk kaketoe, hoewel het uiteraard geen punt is om wakker van te liggen. Dat geldt eveneens voor het aantal soorten. Sommige ornithologen menen dat er 16, andere dat er 17 soorten

zijn en hier ligt het „twistpunt” bij de **valkparkie (Nymphicus hollandicus)**, die door een aantal wé en een aantal niet tot de kaketoos wordt gerekend. Ik ben zo vrij het gezaghebbende werk „Birds of the World”, dat uit 9 delen bestaat, te volgen. Di schrijft (vrij vertaald): „De schakel tussen de wel bekende groepen papegaaien, de kaketoos en de parkieten, wordt gevormd door de valkparkiet, die ook bekend is als „kakatoe-parkiet”. Zijn lichaams vorm en lange staart doen denken aan een parkie

maar de oprichtbare kuif toont zijn verwantschap met de kaketoos. Zijn broedgewoonten komen overeen met die van de kaketoos: het mannetje broedt overdag en het vrouwtje 's nachts. Bij de parkieten komt de bebroeding voor rekening van het wijfje." Als we 16 soorten aanhouden — en uiteraard met een groot aantal ondersoorten (subspecies) — dan zien we de geslachten **Probosciger** met één soort, **Calyptrorhynchus** met vier soorten, **Callocephalon** met één soort en **Cacatua** (dat ook wel wordt geschreven als **kakatoë**) met tien soorten. (In Rutgers' Encyclopedie wordt de rosé-kaketoe, die straks uitvoeriger aan bod komt, ondergebracht in het geslacht **Eolophus**.)

Kaketoos zijn middelgrote tot grote papegaaien, die alle voorzien zijn van een kuif, die ze naar believen kunnen oprichten. De meeste kaketoos hebben een vrijwel wit verenpakje, soms met gelige of roze

tinten en niet zelden zijn de kuiven gekleurd. Toch zijn er een paar, die gestoken zijn in een zeer donker kostuum, zoals bijvoorbeeld de prachtige **zwarte kaketoe** (**Probosciger aterrimus**), die een totale lengte van zo'n 70 cm kan bereiken. Deze heeft een enorme snavel, wat tot uitdrukking komt in de geslachtsnaam (proboscis is neus, gero is dragen). Tevens is een gedeelte van de wangen onbevederd en roze van kleur. Wordt de vogel echter kwaad of raakt hij opgewonden, dan wordt niet alleen de kuif parmantig opgericht, maar kleuren de naakte wangdelen zich bloedrood. De vogel „bloost" om het zo maar eens uit te drukken. Blijf uit de buurt van zijn sned, want die is sterk als een nijptang. (Trouwens het woord kaketoe is afgeleid van het Maleise „kakatua", dat nijptang betekent). Er valt over de zwarte knaap nog heel wat te vertellen, maar de redactie heeft me gevraagd iets te vertellen over de rosé-, de geelkuif-, de witkuif- en de Inca-kaketoe. Wellicht komt de zwarte later nog eens aan bod.



Nitkuif kaketoe

#### De rosé-kaketoe

Een buitengewoon aantrekkelijke kaketoe is de rosé-kaketoe (**Cacatua roseicapilla**), die bij volièrehouders zeer geliefd is. Dit niet alleen om zijn fraaie verenkleed, maar ook omdat het een tamelijk rustige vogel is. Hij is betrekkelijk klein, want hij wordt ongeveer 35 cm lang. Overigens spreken de afbeeldingen voor zichzelf en zal ik niet gaan uitweiden over de kleuren van de te bespreken vogels. De rosé-kaketoos komen voor in vrijwel geheel Australië met uitzondering van de kuststreken in het oosten en westen. Buiten de broedtijd opereren ze in grote zwermen en vooral in de buurt van geschikte drinkplaatsen ziet men wel duizenden bijeen. Niet zelden houden ze gezamenlijke vlieg-oefeningen, waarbij nu eens het grijs van de ruggen, dan weer het prachtige roze van de borst helder oplicht. Soms zijn de wendingen dermate rap, dat ze doen denken aan een manoeuvrerende spreekwolk. De eigenlijke vlucht bestaat uit ondiepe vleugelslagen afgewisseld met korte glijpauzes. De broedtijd valt in oostelijk Azië in de maanden september en november en in het westen in februari en maart. Deze vogels nestelen in holle bomen en opvallend is het feit, dat ze de boomschors rond de nestingang wegknagen. Er bestaat op die manier een glad vlak en men vermoedt, dat het dient om kruipende predators „buiten de deur" te houden. Op een ondergrond van een paar bladeren worden de 4 tot 5 witte eieren gelegd met tussenpauzen van 48 uur. Na het leggen van het eerste ei zet het vrouwtje zich te broeden en daarom is er nogal wat verschil tussen het eerst- en laatstgeboren jong. Veelal worden in één seizoen twee broedsels grootgebracht en wellicht is het daaraan te danken, dat deze vogels hun gebied de laatste 75 jaar zo enorm hebben uitgebreid.

vervolg op pag. 264

# DE VELDLEEUWERIK

(*Alanda arvensis arvensis* L)

Tekst: G. A. M. Oijen

Als wij in de laatste maanden van het jaar door de velden lopen, missen we wel erg het uitbundige jubellied van in de lucht stijgende veldleeuweriken. Gelukkig niet voor lang, want dit muzikantje uit hoger sferen is een van onze vroegste lenteboden. Hij keert namelijk reeds terug van zijn verre reis als de sneeuw nog aan het smelten is. Dit is dikwijls al in februari het geval, en tegen het einde van deze maand heeft hij zijn woonplaats opgezocht, waar hij de hele zomer verblijft en zich te goed doet aan onkruidzaden, wormen, larven en kevers.

De bovenzijde van de ongeveer 17½ cm grote veldleeuwerik is geelbruin met zwartbruine streepjes. De onderzijde is vuilwit, keel en borst zijn donker gevlekt, terwijl zijn zijkanten meer gestreept zijn. De vrij lange bruinzwarte staart heeft een witte zoom. Gewoonlijk bevindt zich deze „leeuwerik van de akker”, zoals hij in het Latijn wordt genoemd, in zijn karakteristieke gehurkte houding.

## Felle gevechten

Nog vóór het krieken van de dag begint de veldleeuwerik in februari zijn jubelend tierelierien. Hij is dan ook een van de weinige vogels die zingt terwijl hij verticaal klimt, al zwevend blijft zingen en nog steeds zingt als hij weer naar omlaag vliegt. Met gelijkmatige vleugelslagen stijgt hij op, rust zwevend een beetje uit, neemt een nieuwe aanloop en verdwijnt bijna uit het oog. Ver weg klinken nu de heldere, zuivere tonen over het nog winterse landschap. Dan stort de muzikant opeens met gevouwen vleugels naar beneden, stijgt plotseling, spreidt afremmend de vleugels uit en rent naar zijn vaste plekje. Direct daarop verheffen zich meerdere zangers. Het lijkt wel alsof de veldleeuweriken een zangwedstrijd aan het houden zijn.

Zo romantisch is de werkelijkheid evenwel niet, het is niet de strijd om het mooiste lied, maar om de broedterritoria te vestigen. Na hun gloedvol voorgedragen lied stormen de edelzangers als wilde kemphanen op elkaar af en pikken, krabben, vechten en plukken elkaar met een ongewone felheid. Aangezien in maart het broedseizoen begint, gaan deze verbitterde territoriumgevechten ononderbroken door. Zolang ze op vrijersvoeten leven, strijden de mannetjes met elkaar. Alleen gedurende de trek en in de winterkwartieren kunnen ze elkaars aanwezigheid velen.

Hoewel de vlucht tot hoog in het luchtruim voert, is de veldleeuwerik een echte bodembewoner van de bouwlanden, duinen, heide enz. Op een goed verborgen plekje wordt een kleine uitholling in de bodem gemaakt. Wat fijne halmpjes, bosjes gras en wat haar als stoffering en klaar is het nest. Hierin worden drie tot vijf eitjes gelegd, die zeer variabel – van geel, grijs, groen tot bruinachtig toe – van kleur zijn. Hoewel het veldleeuwerikdametje alleen broedt, is manlief wel bij de verzorging van de jongen behulpzaam. Prachtig is het eerste pakje van



de dadelijk met dons bedekte jongen aan de kleur van de omgeving aangepast. Het lijkt bedrieglijk veel op een verward bosje gras. Na acht tot tien dagen verlaten de jongen al het nest, maar ze vliegen pas na achttien dagen. Na enige tijd beginnen de ouders met de voorbereidselen voor het tweede broedsel, dat vaak nog door een derde wordt gevolgd.

## Massale herfsttrek

De veldleeuwerik is nogal onrustig van aard en blijft zelden lang op dezelfde plaats zitten. Zijn voorkeur gaat daarbij uit naar een vrije standplaats op aardklonten, stenen e.d. Hij kraakeelt graag met andere vogels, zodat er voor veel rusten weinig tijd overblijft. In zijn lied, dat hij vaak vijf minuten lang ononderbroken ten beste geeft, verwerkt hij ook dikwijls imitaties. Dr. Erwin Tretzel heeft over de muzikale aanleg van de veldleeuwerik interessante bijzonderheden vermeld. Op geluidsbanden legde hij de zang van de veldleeuwerik vast. Bij het bestuderen van het gezang ontdekte hij dat de vogels de fluittonen van een schaapherder op een verbluffen de wijze hadden nagebootst. Sterker nog, deze volmaakter weergaven dan de herder ze produceerden. Op het terrein waar dr. Tretzel de opnamen heeft gemaakt, was nl. een schaapherder bezig met de hoeden van zijn schapen en gaf daarbij zijn hond voortdurend fluitsignalen. Deze signalen bleken de veldleeuweriken volledig te beheersen, en ze herhaalden deze nauwkeurig tijdens hun vlucht. Daar ze de fluitsignalen te pas en te onpas lieten horen werden de herdershonden hierdoor aanvankelijk in grote verwarring gebracht. Al vlug maakten de honden zich de gewoonte eigen om bij elk fluitsignaal de kop naar de herder te wenden. Deze bevestigde dan eventueel het bevel met een teken van de hand.

De veldleeuwerik begint in september aan zijn herfsttrek, die in oktober en begin november zeer massaal plaatsvindt. Daarna hangt hun verplaatsing samen met de koude en kunnen we ze zelfs bij streng vorst nog waarnemen.

# NBVV BOEKENSERVICE



**KWEKEN MET VOGELS**  
Het meest complete boekwerk voor de echte vogelliefhebber. De praktische kweek met alle soorten vogels wordt zeer uitvoerig beschreven. Even uitvoerig gaat de auteur in op de training van de vogels voor de TT. Ook de beplanting in en om de voliere wordt uitgebreid besproken. Met meer dan 90 bijzonder fraaie kleurenfoto's en ruim 100 zwart-wit foto's en tekeningen. Een uniek en onmisbaar boek, in linnen band en met stofomslag. Prijs **f 37,50**



**KLEURKANARIES KWEKEN KUNT U OOK**  
Een subliem werkje voor hen die zich op het pad van de kleurkanariekweek gaan begeven. Op een prettig leesbare wijze maakt u zich de regels van de vererving, welke voordien zo ontzettend ingewikkeld leken, heel gauw eigen. Dan ook kunt u met meer succes de kanarielifhebberij beoefenen. Prijs **f 17,50**

**VAKANTIE 1975**  
Neem een boek mee!

ALLE BOEKEN ZIJN DIREKT LEVERBAAR. U KUNT BESTELLEN DOOR OVERMAKING VAN HET VERSCHULDIGDE BEDRAG OP GIRO 1148324 t.n.v. BOEKENSERVICE N.B.v.V., Postbus 74 te Bergen op Zoom. GAARNE DUIDELIJK DE TITEL(S) VAN HET BOEK VERMELDEN, ALSMEDE UW NAAM, ADRES EN WOONPLAATS; zie ook onze eerder gepubliceerde boekenlijsten. Prijswijzigingen voorbehouden!



**VOGELS DIE VRAGEN WORDEN OVERGESLAGEN**  
Een populaire verhandeling over alles wat met de voeding van de vogels te maken heeft. Gewoon een erg fijn en goed boek dat u een schat van informatie verstrekt. **f 17,50** is de prijs



**DE VOLIERE**  
In dit boek vindt u alles wat u over de bouw, de inrichting, de beplanting etc. van de voliere MOET weten. Maar niet alleen de voliere ook het maken van broedkooien, nestkasten etc. wordt uitvoerig en duidelijk besproken. Prijs **f 17,50**



**EXOTISCHE VOGELS IN KLEUR**  
Een groot aantal fraaie afbeeldingen in kleur met zeer veel informatie over de vogels die zijn afgebeeld. Prijs **f 12,50**



**1000 VOGELS IN KLEUR**  
Een bijzonder fraai uitgevoerd boekwerk waarin meer dan 1000 vogels, gefotografeerd in hun natuurlijke omgeving, in werkelijk schitterende kleuren zijn afgebeeld. Daarnaast is er een omvangrijk tekstgedeelte met een alfabetische beschrijving van de afgebeelde vogels. Prijs **f 69,50**



**DE VOEDING VAN DE VOGELS**  
Een uitermate belangrijk boek voor elkeen die de vogels op de juiste manier willen verzorgen. Lang heeft het aan een dergelijke handleiding ontbroken. Nu is het er en uw prijs is **f 17,50**



**KWEKEN VAN GRASPARKIETEN**  
Als u wilt gaan beginnen met een juiste kweek van grasparkieten dan is dit een niet te missen handleiding. Prijs **f 6,00**



**AGAPORNISSEN EN ANDERE DWERGPAPAGEAIIEN**  
Een erg fijn boek voor iedereen die zich met het houden en kweken van agaporniden bezig houdt. Prijs **f 25,00**



**VOGELPRACHT IN NATUUR EN VOLIERE**  
Dit boek richt zich tot allen die van vogels houden. Naast vele tropische vogels wordt daarin ook uitvoerig aandacht geschonken aan Europese vogels en grote parkieten. Duurdere soorten treft men in dit boek niet aan, de keuze is zo gemaakt dat zowel beginnende als meer ervaren liefhebbers er plezier aan kunnen beleven. Prijs **f 32,50**



**PAPAGEAIIENTLAS**  
110 werkelijk schitterende afbeeldingen in kleur met Nederlandse tekst. Prijs **f 25,00**



**WAT BLOEIT LANGS ONZE WEGEN**, 120 wilde planten in kleur  
**BOMEN EN STRUIKEN**, met 120 kleurenfoto's  
**WEST EUROPA'S MOOISTE PLANTEN**, 120 bos- en weidbloemen  
**WEIDEN EN AKKERS**, 120 dieren en planten in kleur  
**GENEESKRACHTIGE EN GIFTIGE PLANTEN**, 120 geneeskruiden in kleur  
**VIJF ERG GOEDE DETERMINEERBOEKJES**. Prijs **f 7,50** per stuk

De  
sel



# GELIJK EEN BRULLENDE STIER, HOEMPT DE ROERDOMP IN HET MOERAS

tekst en zw/w foto's Cees Scholtz





Aan de rand van het moeras woonde Kees met zijn vrouw in een klein huisje met een vrij uitzicht over de rietvelden van het Twiske. 's Nachts, als hij wakker lag, drong een vreemd geluid door de houten wanden van zijn woning. „'t Is net of er een stier in het moeras staat te loeien”, vertelde hij. „Eens zag ik hem aan de andere kant van de sloot en zelden heb ik zo'n mirakel vreemd beest gezien. Ze hebben hun nesten midden in het moeras op een plek waar de bodem geen mens kan houden.”

Dan klinken drie zware bastonen uit het rietwoud op. De roep van de geheimzinnige roerdomp. Een lokstem om die vreemde vogel eens van wat dichterbij gade te slaan. Het is er mooi weer voor. De zwarte sterntjes pierken boven het moeras en de grutto danst boven de weide en roept gut-o-gut-o-gut. Voor de moerasvogels is het een uitverkoren terrein. Veen-gaten, drassige weilanden en riet, vooral riet, zover het oog reikt. Wij kruisten met de jol door het moeras en als wij niet verder konden door het drabbige water van dicht gegroeide slootjes, dan trokken wij de jol over het land naar een ander veengat, met de baltsende kiekendieven boven ons in de lucht. Zij maakten dankbaar gebruik van de termiek, de opstijgende lucht. Zonder een vin te verroeren cirkelden zij al hoger en hoger tot zij een stip geleken. Voor wij het goed beseften, vertoonden de roerdampen zich voor onze verbaasde ogen. Op een kale plek in de ruigte van moerasvegetatie en riet hielden zij hun liefdesdans. Twee mannetjes liepen in uiterste extase om een wijfje heen en vertoonden hun potsierlijke grimassen. Een wonderlijk gezicht. Dat spel duurde slechts kort, want ze kregen ons

in de gaten en weg schoten zij het dichte riet in. Steeds dieper raakten wij het moeras in, aangemoedigd door de vogels van het broekland. Op het water van een veengat bolderden de futen. Zij lonkten en pronkten met hun brede vosbruine kragen. Met stachtige langgestrekte nekken roeiden zij op elkaar toe en als zij vlak tegenover elkander lagen, zodat de witsatijnen borsten elkaar raakten, kwam er uit de slangenhals een diep korr-korr, dat ver over de plas klonk.

Moeizaam baanden wij ons een weg over de deinen-de moerasbodem. Het rook er zuur en kruidachtig van de watermunt, thijm en zuring. De kale jonkers wiegden de lila-paarse bloemknoppen op de hoog uitgegroeide stengels heen en weer. Op de hogere gronden stond het tormentil tussen de dopheide met zijn kleine gele bloemetjes te schitteren.

Zelfs de orchideeën zoals de harlekijnorchis en het zeldzaam voorkomende malaxis kon men er aantreffen. Als ge die laatstgenoemde soort wilt zien, moet ge wel Kievitseiërenzoekersogen hebben, want malaxis is even groen als riet en ook als het in bloei staat valt het niet op.

De vleesetende plantjes, zonnedauw, kleuren door hun blaadjes hele plekken karmijnrood. Op markten worden die plantjes soms te koop aangeboden en prijst men ze om de goede eigenschap van vliegen-vanger. Maar de zonnedauw houdt het niet lang in uw kamer uit, want zij is bijzonder kieskeurig in wat voor soort zij wordt gestopt. Die samenstelling kunnen wij haar niet geven. En wat het vliegen betreft, daar kan U beter zelf voor zorgen. Trouwens



de plant is bij het laatste koninklijke besluit tot beschermd verklaard en u weet wat dit inhoudt.

De planten hebben ons even van het spoor van de roerdompen afgebracht. In de verte zie ik de blonde kuif van mijn vriend nog net boven het riet wapperen. „k Begrijp er niks van dat wij in deze wildernis geen roerdomp opstoten”, roept hij. Zijn woorden waren nog niet verstorven of daar stond hij in de karakteristieke paalstandhouding. Nek kaarsrecht omhoog gestrekt. De vogel ging bijna geheel verloren in zijn omgeving door de prachtige bruine lengtestrepen van zijn verenkleed.

's Avonds ging ik de schuilhut plaatsen bij de geheimzinnige roerdomp. Het was geen gemakkelijk karwei midden in het moeras, nog minder plezierig is het er te zitten met al die kwelgeesten van het moeras: de muggen. Maar tegen knut valt niet te vechten, dan is het beter te verdwijnen.

Het mannetje bemoeide zich niet met het bebroeden van de vier matcrème-groenachtige eieren. Doodstil stond hij een tiental meters van het nest en blies op zijn misthoorn. Het wijfje kon voor de hele huishouding opdraaien en dat deed zij met een voorbeeldige toewijding. Een week later troffen wij de pasgeboren jongen in de nestkom aan. De eitand, een verhard kalkachtig schilfertje op de punt van de snavel, waarmee zij zich door de eiwand hadden geboord, was nog zichtbaar.

Het zijn allerwonderlijkste gedrochten. Door de overeindstaande bruine donsveren lijken ze in het geheel niet op jonge vogels maar op apen. De zwaar gebouwde poten doen denken aan dahliaknollen en ze maken een geluid van kwakende kikkers. Er brak een drukke tijd voor moeder de vrouw aan. De schrokoppen kunnen heel wat verwerken. Het was maar goed dat er volop larfjes, visjes en ander ge-doe in het moeras te vinden waren.

Telkens wanneer de oude naar het nest terugkeerde liet zij een tokkend geluid horen. Kippen doen dat ook als zij een wormpje of een slakje voor hun kuikens gevonden hebben. Een roep met de betekenis: Hier is voedsel! Zodra de oude op het nest stond begon het grootste jong aan de snavel te trekken, dan werd ze schijnbaar onpasselijk van het gewriemel aan haar snavel en de voorverwarmde middag-pot rolde in de vorm van een zachte brei naar buiten. Voordat het echter op de bodem van het nest terecht kwam, was de prak reeds in de magen van de jongen verdwenen.

Opeens was zij tussen de riethalmen verdwenen en begon daar met verbeteren woëde riet te plukken. Wat had dat nu te beduiden? Er bleek een gat in de rietwand te zijn ontstaan en om nu het gevaar voor ontdekking te verkleinen ging zij deze toegangsweg afsluiten. Wezels hebben er spoedig de lucht van en voor hun roofzucht is zelfs geen roerdompennest veilig. De bruine kiekendief ziet er ook niet tegen op een jong te consumeren, maar ditmaal had hij buiten de waard gerekend. Met opgezette veren en de dolksnavel als een spies gericht op de aanval-lende kiekendief wachtte de roerdomp met een felle blik in zijn groen-gele ogen hem op. Dat alles vond plaats in een ondeelbaar ogenblik.

Na enkele weken scharrelden de jongen tussen het riet, wachtend op de dag dat zij de vleugels kunnen uitslaan en voorgoed op eigen wieken drijven.

(E)

ONZE DURE VOGELS  
HEBBEN BEHOEFTE AAN  
**VETTE KORREL**

GESCHIKT VOOR  
INSECTEN- EN  
VRUCHTEN-ETENDE  
VOGELS

ZOALS SPREEUWEN,  
LIJSTERS, MERELS,  
BEO'S ETC.

PRIJS f. 2,95 PER KG.

\*  
UW WINKELIER HEEFT HET.

**VETTE KORREL**

Import:

Vic van Heeswijk Veghel Sluisstraat 41  
Postbus 63 Telefoon (0 4130) 6 40 59



**404**

Een volkomen veilig en  
gifvrij insecticide.

Doodt feilloos alle insecten  
in huizen, hokken,  
kooien, manden etc.

**W. ROUPPE  
VAN DER VOORT**



(S)



Dr. J. Ingels

## KLOKVOGELS 2

Klokvogels leven uitsluitend van eiwit- en vetrijke bessen en vruchtjes van een uitgebreid aantal soorten struiken en bomen, ongeveer 40 tot 50 verschillende soorten, behorende tot de laurierachtigen (Lauraceae), Burseraceae en palmen (Palmae). Deze vruchtjes en bessen worden vliegend afgetrokken en ingeslikt. Slechts uitzonderlijk wordt gemakkelijk te bereiken voedsel zittend afgetrokken en doorslikt. Vruchtjes met een diameter tot 25 mm worden zonder moeite opgenomen. Wanneer het voedsel grote zaden bevat, worden ze na het verteren van het vruchtvlees opgebraakt; kleine zaadjes volgen de normale weg van het spijsverteringsstelsel.

De mannelijke klokvogels hebben elk een eigen „roepterritorium“, tzt. elk mannetje heeft een eigen gebied waarin hij verschillende opvallende zitplaatsen heeft, van waaruit hij veelvuldig zijn specifieke roep laat horen. Deze roepgeluiden klinken zeer uid, en zijn ver over het oerwoud hoorbaar. De eigenlijke roep zelf is zoals gezegd, een kort metaalachtig geluid, en doet denken aan een heldere korte slag op een heldere bel of klok. Om een popje aan te lokken, hebben de mannetjes ook „dubbeltonige“ okroepen. Als roepplaatsen worden takken in de boomtoppen zelf of gedeeltelijk kale takken die goed zichtbaar boven het omringende gebladerte uitsteken, gekozen. Het roepterritorium ligt meestal in het dichte oerwoud, op een helling naar een riviertje toe. Wanneer een mannetje uit zo'n territorium verlwijnt, wordt zijn plaats dadelijk ingenomen door een ander mannetje, dikwijls door een jonge vogel in jeugdkleed. Het grootste gedeelte van de dag brengt een mannelijke klokvogel door op zijn verschillende roepplaatsen. Lange periodes van intensief open wisselen af met korte periodes van voedsel oeken. Wanneer een popje in een roepterritorium

binnendringt, wordt ze door het mannetje naar een bepaalde roepplaats gelokt, welke ook als paringsplaats dient. Deze paringsplaats is een roepplaats in het dichte gebladerte van een boomkruin zelf, meestal een jonge, gedeeltelijk kale tak. Wanneer het popje op de paringstak neerstrijkt, tracht het mannetje haar dadelijk te bevliegen, na een korte inleidende balts, die b.v. bestaat uit het opzetten van de keeluitwassen bij de baardklokvogel, en het uitbrengen van enkele loggeluiden. Dergelijke paringspogingen zijn niet altijd even succesvol; het popje vliegt dikwijls weg zodra het mannetje aanstalten maakt om haar te bevliegen.

Het nest van een klokvogel is bijna altijd gebouwd in een alleenstaande boom, in of dichtbij de rand van het oerwoud; soms ook in plantages nabij het oerwoud. Klokvogels kiezen de meest uiteenlopende nestplaatsen, maar bijna altijd op een hoogte tussen 2,50 en 15 meter.

Het nest zelf is een los ondiep bouwsel van fijne takjes en wordt alleen door de pop gebouwd. Het legsel bestaat uit één enkel ei. Nadat het nest is afgewerkt, laat de pop zich door het mannetje bevliegen, en enkele dagen later wordt dan het enige ei gelegd. De broedtijd bedraagt 23 dagen. Een pas uitgekomen jong is volledig bedekt met harig, grijs-wit dons. Het enige jong wordt uitsluitend met bessen en vruchtjes (geen insecten!) grootgebracht, die door de pop worden opgebraakt. Bij het voeren maakt het nestjong geen enkel geluid. Reeds na enkele dagen wordt het ook niet meer warm gehouden. Tijdens het opgroeien van het jong, houdt de pop het nest volledig zuiver.

Na ongeveer 33 dagen verlaat de jonge vogel het nest. Vanaf de 30ste dag echter scharrelt het jong reeds rond op de takken in de buurt van het nest.

oysel

De



Jonge mannen zijn pas na ongeveer 2 jaar volledig op kleur, maar ze leren roepen vanaf hun 15de maand, wanneer ook het volwassen verenkleed langzaam begint door te kleuren.

Alleen naaktkeelklokvogels werden de laatste tijd vrij onregelmatig ingevoerd, vanuit Argentinië of Paraguay. Veelal zijn het jonge mannen, die nog maar gedeeltelijk de volwassen witte kleur hebben aangenomen. Klokvogels zijn uitsluitend vruchteneters. Maar het grootste gedeelte van hun natuurlijke voedsel bestaat uit vruchten met een eiwitgehalte tussen 8 en 14%, en een vetgehalte tussen 19 en 44%. De vruchten uit onze streken (appelen, peren, e.d.) bevatten hoogstens 5 tot 5% eiwitten, en minder dan

1% vetten. Daarom moet men een voer samenstellen op basis van fijngesneden vruchten en bessen, waarbij het tekort aan deze stoffen b.v. wordt verholpen door bijmengen van een goed universeel- of insectenvoer, en een fazantenopfokvoer. Men kan ook fijngemaakt gekookt vlees en ei, verse mierenlijtes en „witte” meelwormen toevoegen. Het grootste gedeelte van het droge voer zal aan de vochtige stukjes vrucht kleven en mee opgenomen worden. Charles Everitt vertelt zelfs, dat twee naaktkeelklokvogels in de E. M. Boehm-volières (USA), pasgeboren muisjes en sprinkhanen leerden eten en er zelfs verlekterd op raakten. Klokvogels zijn echt „speciale” vogels, die met hun unieke roep een aparte plaats kunnen innemen in een gemengde kollektie van grote insecten- en vruchtenetende vogels.

Gedurende de laatste jaren worden alle soorten klokvogels echter teruggedrongen in de ontoegankelijke, onaangeroerde gedeelte van hun vroegere verspreidingsgebieden. De steeds maar doorgaande ontbossing vormt een duidelijke bedreiging voor het voortbestaan van de klokvogels. De Middenamerikaanse en de baardklokvogels worden o.a. in resp. Nicaragua en Venezuela met een volledige uitroeiing bedreigd.

**Opmerking:** Kleurplaten van enkele soorten klokvogels kan men o.a. vinden in: A Guide to the Birds of Trinidad and Tobago, door R. French (Procnias alba en Procnias averano); A Field Guide to the Birds of Mexico and Central America, door L. I. Davis (Procnias tricarunculata).

# SANDERS

ARNOUD v. GELDERWEG 103 - GRAVE - TELEFOON 08860-3941 / 3942 en 3943

## ORNIVIT

Compleet vitamine preparaat ter bevordering van:  
Gezondheid - Groei - Bevruchting - Voortplanting. - Verkrijgbaar in korrel en vloeibare vorm.

## RUBICANNA

Voor uw Roodkleurige vogels. - In korrel en vloeibare vorm.

## CHANVIT

Bevordert zang en paring. - In korrelvorm.

## OLIGOSAN

Mineralen en Spoorelementen. - In korrelvorm.

## STIMUCHOL

Voor een goede en volledige rui. - In korrelvorm.

## TARWEKIEMOLIE

Bron van vruchtbaarheid.



# Men kent de (zieke) vogel aan zijn veren:

## NEEMT DE PAPEGAAIENZIEKTE WEER TOE?

Door Dr. J. Huisman, hoofd van de afdeling Infectieziekten van de G.G. en G.D. van Rotterdam (directeur: Prof. Dr. L. Burema)

foto's: H. Lacey

Henk Kamermans kwam die avond nog opgewekt thuis van zijn werk. Hij begroette zijn vrouw, dronk een glas bier, nuttigde zijn avondeten, deed zijn schoenen uit en zijn pantoffels aan, draaide de knop van de TV om en keek belangstellend naar het nieuws. Na een uurtje dronk hij zijn thee en keek naar een spannend detective-verhaal waarvan hij altijd genoot. Maar halverwege de film voelde hij zich minder goed worden; hij rilde, kreeg hoofdpijn, voelde al zijn spieren en bemerkte ook pijn bij het slikken. Niet kinderachtig in die dingen boekte hij het geheel af onder het hoofdstuk „griep” en kroop met wat koortstabletjes onder de wol. Maar het wilde niet goed lukken: de slaap wilde niet komen en hij bleef zich intens koud, onrustig en gespannen voelen. De volgende morgen bleek hij 40° C koorts te hebben, was wat verward en wel zodanig dat zijn vrouw de huisarts liet komen. Deze beklopte en beluisterde hem, kon eigenlijk niet veel afwijkingen vinden, schreef hem medicijnen voor en beloofde na een paar dagen nog eens langs te komen. Maar ondanks de medicijnen verergerde de situatie drastisch: hij raakte zò in de war dat zijn vrouw wederom de dokter belde. Deze vertrouwde de zaak nu ook niet meer en liet hem terstond opnemen. Bij aankomst in het ziekenhuis was de man psychisch zò gestoord dat zelfs eerst opname op een psychiatrische afdeling werd overwogen, maar gezien de hoge koorts wilde men de toestand toch eerst liever aanzien. Hij bleef hoge koorts houden, werd in toenemende mate benauwd en kreeg zuurstof toegediend. Bij de doorlichting en de röntgenfoto's bleek een „longontsteking” te bestaan, waarvoor geen verklaring kon worden gegeven. Het was geen echte „griep”, dat was het enige wat zeker was; de röntgenoloog kon eigenlijk niet veel méér zeggen dan dat het een „niet-specifieke” ontsteking van de longen was en dat nader bloedonderzoek maar moest uitmaken wat er aan de hand was. Henk Kamermans ontving de voor dit type ziekte gebruikelijke geneesmiddelen waar hij — gelukkig! — redelijk snel op eageerde, en na een dag of tien was de 57-jarige man weer aan het opknappen. Toch had hij voor de eerste dagen van zijn ziekte — achteraf — een olledige „black-out”: hij kon er zich niets, maar dan ook niets meer van herinneren! In het laboratorium waar men zich bezig houdt met het opsporen van de microbiologische oorzaken van ziekten (en wel speciaal met de virussen) onderzocht men een tweetal

bloedmonsters (die met een tussentijd van veertien dagen waren afgenomen) op een toename van de antistoffen tegen een aantal virussen die de luchtwegen kunnen aantasten. Door nl. een toename van de antistoffen aan te tonen kan de viroloog „bewijzen” welke ziekte in het spel is. De uitslag van het onderzoek van het bloed van Kamermans was eigenlijk voor iedereen een grote verrassing: hij had een infectie doorgemaakt die hij van een vogel moest hebben „overgenomen”. Henk had geleden aan de „papegaaizenziekte” (in medisch potjeslatijn ook wel **psittacosis** of **ornithosis** genoemd). In het gesprek dat Henk daarop met zijn huisarts had (die hem de uitslag kwam vertellen) werd een en ander wel wat duidelijker. Henk en zijn vrouw hadden al jaren lang hun zinnen gezet op een papegaaï en — gezien de prijs van deze vogels — waren zij zuinig geweest en hadden na enige tijd de drie honderd gulden bij elkaar die nodig is voor de aanschaf van een mooie Amazonepapegaaï. Veertien dagen vóór het begin van de ziektesymptomen bij Henk waren zijn vrouw en hij — vol verwachting — naar een „dierenwinkel” getogen en hadden een gezond uitziend, mooi exemplaar gekocht. Boven de aanschafkosten kwam nog de prijs van de koperen kooi en aldus ingespannen begaven ze zich vol goede moed naar huis om de „spraak-training” van hun nieuwe aanwinst in gang te zetten. Het beestje kreeg in huis een mooie plaats voor het raam, had het juiste voer en schoon water en er was dus eigenlijk geen enkele reden waarom hij toch na een dag of zes wat in elkaar ging zitten, de veren opzette en niet meer zo tierig was. Het leek net of het dier moeite had met de ademhaling en ook de „stem” werd schorrig. Na twee dagen ontstond heftige diarree en — tot groot verdriet van Henk Kamermans en zijn vrouw — stierf het dier na nog eens twee dagen en alle mooie plannen om de papegaaï te leren spreken, vielen in duigen. Kamermans pakte de vogel in een plastic zak en maakte zo goed en kwaad als hij dat kon de kooi schoon. Vervolgens begaf hij zich naar de dierenwinkel en besprak het probleem met de eigenaar. Deze was óók verbaasd dat een volledig gezonde vogel „die ook nog eerst in quarantaine had gezeten” in enkele dagen kon sterven. Hij gaf Kamermans honderdtwintig gulden van de drie honderd terug en gaf de dode vogel mee met de vuilnisman. De huisarts had met belangstelling naar deze uiteenzetting geluisterd en ver-

klaarde dat hij de gezondheidsdienst van de stad diende in te lichten. Ook Henk kon hiermede volledig instemmen want ook hij wou wel eens uitmaken zien hoe zo iets nu kon. De huisarts schreef een „aangiftekaart” voor besmettelijke ziekten, waarin hij verklaarde dat Henk Kamermans, oud 57 jaar, wonende daar en daar op die datum een psittacosis had doorgemaakt en dat de vogel die de besmetting waarschijnlijk had veroorzaakt inmiddels was gestorven en dat het uiteindelijke „bewijs” wat dat betreft niet meer kon worden geleverd daar de vogel inmiddels was vernietigd. De volgende dag arriveerde de kaart op de GG&GD waar onmiddellijk actie werd genomen. Een verpleegster, belast met de opsporing van de oorzaken van besmettelijke ziekten, bezocht Kamermans en zijn vrouw waar zij nauwkeurig aantekening hield van wat er precies was gebeurd en in welk laboratorium de diagnose was gesteld. Vervolgens bezocht ze de dierenhandelaar om te informeren waar de vogel vandaan kwam, wat voor maatregelen hij trof om eventuele uitbreiding van de ziekte onder andere vogels te voorkomen, hoe de hokken werden schoongehouden en begaf zich vervolgens weer naar de GG&GD om verslag uit te brengen aan haar „baas” de dokter, die belast is met de bestrijding van de besmettelijke ziekten.

Waarom dit verhaal? U vindt het misschien zelfs veel te medisch en te lang. Toch waag ik het erop U deze ziektegeschiedenis wat uitgebreider te vertellen om u nog eens te doordringen van het belangrijke feit dat ook nu nog (ondanks alle moderne geneesmiddelen) papegaaienziekte soms een zeer ernstige ziekte kan zijn. De reden waarom ik er in Uw Tijdschrift nog eens op wijs is tweëerlei. In de eerste plaats werd in Rotterdam de laatste maanden een duidelijke opleving van de ziekte bij de mens geconstateerd en in de tweede plaats is ons uit onderzoek gebleken dat bij een aantal vogelliefhebbers onvoldoende kennis over deze ziekte bestaat, een ziekte die óók onder Uw dieren een ware ravage kan aanrichten en die — door een aantal maatregelen — in belangrijke mate kan worden voorkomen.

#### Enkele feiten over de papegaaienziekte bij mens en dier (psittacosis en ornithosis)

Over de naam van deze ziekte kan misverstand ontstaan: bij papegaai-achtigen (psittacos is het griekse woord voor papegaai) noemt men de ziekte **psittacosis** en evenzeer de ziekte bij de mens als deze — overgebracht door een papegaai-achtige — bij hem aanleiding geeft tot ziekteverschijnselen. Aangezien het virus óók voor kan komen bij andere vogels (kalkoenen, duiven, kanaries e.d.) noemt men de ziekte wanneer hij bij die vogelsoorten optreedt **ornithosis** (ornis is het griekse woord voor vogel) en de ziekte bij de mens in dat geval heet dan ook **ornithosis**.

Aan het einde van de vorige eeuw kwam de ziekte bij de mens in het middelpunt der belangstelling te staan door een groot aantal sterfgevallen dat er door werd veroorzaakt. Het is wel zeker dat de ziekte in Europa werd geïntroduceerd (en vaste voet aan wal kreeg!) ná import van papegaai-achtigen uit Zuid-Amerika (met name uit Brazilië en Argentinië). Het is goed ons te realiseren dat de ziekte thans in



Europa voorkomt bij een groot aantal vogelsoorten, waarvan ik hier als belangrijkste noem: **duiven** (wilde en postduiven), **parkieten**, **kanaries**, **kalkoenen**, **ganzen**, ja zelfs **fazanten**, **kwartels** en **meeuwen** bleken geïnfecteerd. Het aantal ziektegevallen bij de mens is — merkwaardigerwijs — de laatste tien jaren aanzienlijk **gedaald**. Kwamen in de periode 1953-1959 nog ± honderd gevallen per jaar ter kennis, in de daarop volgende periode is een daling ingetreden waarbij het aantal „aangegeven gevallen” terugliep tot slechts enige tientallen per jaar. Voor dit verschijnsel is géén afdoende verklaring te vinden, maar er is wel eens geopperd dat het werd veroorzaakt door de introductie van nieuwe geneesmiddelen die, bij acute aandoeningen van de luchtwegen toegediend, snel effect sorteren en ook een gunstig effect hebben op infecties met het virus van de papegaaienziekte. Ook de sterfte is gelukkig (waarschijnlijk mede daardoor) sterk teruggelopen. Helaas is in 1974 een belangrijke opleving van het aantal gevallen bij de mens waargenomen. Kwamen er in 1972 en 1973 resp. 19 en 11 gevallen voor, in 1974 bedroeg dit aantal al weer 24, waarbij het opmerkelijk is dat de rol van de papegaai sterk toenam. In maar liefst dertien gevallen was dat jaar de papegaai de „schuldige” voor de infectie van de mens terwijl vroeger bijna altijd de duif, de parkiet of de kanarie de bron van infectie vormde. Ook in Rotterdam is het opgevallen dat in het najaar van 1974 onder recent geïmporteerde papegaaien weer psittacosis viel waar te nemen. Immers bij kort na impor

dood aangetroffen dieren bleek het psittacosis-virus te kunnen worden aangetoond.

**Het laat zich dus aanzien dat onder de in het wild levende papegaaien in het Amazonegebied thans méér psittacosis voorkomt dan een aantal jaren geleden! Voorzichtigheid is dus zeker geboden!**

Ook te Rotterdam werden wij de laatste maanden opgeschrikt door een aantal ziektegevallen, waarvan er vijf zelfs ontstonden ná contact met één, pas aangeschafte papegaai. Dat één zieke papegaai aanleiding gaf tot vijf zieken bij de mens is een grote zeldzaamheid.

**Hoe doet de ziekte zich nu bij vogels voor?**

In de eerste plaats moet worden vastgesteld dat de infectie bij deze dieren veelal **latent** (d.w.z. **zonder** aanleiding te geven tot duidelijk waarneembare ziekteverschijnselen) voorkomt. Wél kan het dier dan in de ontlasting een geringe hoeveelheid smetstof produceren, maar dit zal meestal zonder ernstige gevolgen voor de mens blijven. Wél kunnen op die wijze andere vogels, die in nauw contact met de smetstof producerende dieren leven, de infectie oplopen. Zo zijn in Engeland bij postduiven 60% geïnfecteerde dieren gevonden (deze zijn dus niet ziek, maar kunnen wél bijdragen tot de verspreiding van de smetstof). Deze latente infecties kunnen **opvlammen** wanneer het dier onder **ongunstige** omstandigheden komt te verkeren: het **transport** door de lucht, de **nieuwe omgeving**, het **te dicht op elkaar zitten**, wellicht het **andere voedsel**, dit zijn even zovele redenen waarom de latente infectie kan opvlammen tot een echte ziekte, waarbij dan ook véél en véél meer smetstof wordt geproduceerd en in de omgeving wordt gebracht. Deze smetstof bevindt zich in de **neusvloeïng**, de **ontlasting** en ook de **veren** kunnen soms ernstig zijn besmet.

Uit de beschrijving van de ziekteverschijnselen van de papegaai van onze vriend Henk heeft u zich een idee kunnen vormen hoe de ziekte bij papegaai-achtigen verloopt. Bij duiven ziet men vaak als eerste een „nat oog”, de neusdoppen zijn grauwgrijs door uitvloeïng en vaak is er diarree. De ademhaling kan gestoord zijn en de dieren reutelen vaak. Bij papegaai-achtigen ziet men de ziekte vaak direct na de **import** van kort te voren gevangen vogels. **Het ziek worden direct ná aankoop is dus steeds verdacht!** Het ziektebeeld kan sterk varieëren, maar de dieren zitten meestal met gesloten ogen en opgezette veren, ze eten niet en zitten te rillen. Het ademen gaat moeilijk, er bestaat neusuitvloeïng en diarree. De dieren vermageren en kunnen na een week of later sterven.

**Hoe wordt de mens nu geïnfecteerd??**

Naar men aanneemt geschiedt dit meestal door het via de luchtweg naar binnen krijgen van ingedroogde en verstoven smetstof, die in de lucht kan komen doordat de vogel zijn (vaak ernstig besmette) veren schudt of door het schoonmaken van kooien, waarin de besmette ontlasting ligt. Niet uitgesloten kan worden dat de smetstof ook via de besmette hand in het maagdar kanaal van de mens terecht kan komen en aldus aanleiding geeft tot ziekteverschijnselen. Tenslotte zijn gevallen beschreven waarbij de ziekte ontstond door een beet van een papegaai. Ook bij de mens verlopen gelukkig véél gevallen als een „griep” (of worden zelfs in het geheel niet

opgemerkt). Zo konden bij duivenhouders en anderen die beroepshalve veel met vogels omgaan, antistoffen tegen de ziekte worden aangetoond zónder dat men zich kon herinneren de ziekte te hebben doorgemaakt.

**Bestrijding van psittacosis**

Het is goed hierbij enkele zaken in een goed perspectief te zien. We kunnen aannemen dat er in Nederland misschien wel enige miljoenen geïnfecteerde vogels leven (kanaries, duiven, parkieten, kalkoenen etc.) en dat — zover ons bekend is — het aantal ziektegevallen bij de mens beperkt is. Het is dan ook zeer de vraag of het op grote schaal vernietigen van vogels — zoals dat vroeger nog wel eens geschiedde op grond van de bepalingen uit de Besmettelijke Ziekte wet — wel zinvol en verantwoord is. Wél is het zo dat in 1974 een verschuiving is opgetreden in de richting van meer agressieve virus-stammen die blijkbaar momenteel méér dan andere voorkomen in geïmporteerde papegaaien. Het is in uw eigen belang en in dat van de volksgezondheid dat dit ziektereservoir zo weinig mogelijk kansen krijgt. Graag wil ik dan ook de volgende belangrijke punten bij de bestrijding onder uw ogen brengen:

1. De quarantaine-periode welke papegaai-achtigen moeten ondergaan is **niet** bedoeld om uit te sluiten of de dieren met psittacosis zijn besmet. Deze isolatieperiode vindt uitsluitend plaats met het oog op **pseudovogelpest** (Vogelziektenwet). Ook worden gedurende de quarantaineperiode géén speciale geneesmiddelen toegediend met het oog op psittacosis. **De quarantaineperiode is voor u dus geen garantie dat de dieren vrij zijn van psittacosis!!**



usel

De

2. Bij de verzorging van de dieren dient op ruime schaal desinfectie te worden toegepast. U weet uit het voorafgaande wat de besmette producten van het latent besmette of manifeste zieke dier kunnen zijn (nl. neussecreet en de ontlasting). Uw ontsmetting dient daarop te worden gericht. Belangrijke desinfectiemiddelen voor kooien en hokken zijn in dit verband **formaldehyde, natronloog, chloorpreparaten** (o.a. op basis van chlooramide zoals Halamid) en **quarternaire ammoniumbasen**.

Bij, kort na aankomst, in uw bedrijf gestorven papegaai-achtigen dient u zeker steeds aan de mogelijkheid van psittacosis te denken en u moet het kadaver met de nodige voorzorgen uit de kooi verwijderen en deze volledig desinfecteren. U moet zich ervan bewust zijn dat inmiddels ook andere dieren geïnfecteerd kunnen zijn. Om zeker te zijn van de diagnose kunt u het gestorven dier opsturen aan het Centraal Diergeneeskundig Instituut, afdeling Pluimveeziekten, Oude Rijksweg 43 te Doorn. De kosten van het onderzoek bedragen thans f 11,40. Voor zieke dieren ware terstond het deskundige advies van de dierenarts in te roepen. Er bestaan tegenwoordig goede geneesmiddelen, niet alleen voor de mens, maar óók voor de papegaai! Aan **niet-zieke** dieren uit een besmette

groep kan een geneesmiddel aan het drinkwater worden toegevoegd. U dient dit met de dierenarts te overleggen. Meestal is een dosering van 165 mgr. chloortetracycline per liter drinkwater gedurende enige weken voldoende. Dit preparaat mag uitsluitend op veterinair voorschrift worden verstrekt. Menging van dit geneesmiddel door het vogelzaad is ongeschikt omdat de dieren de zaden pellen en daarmee dus het effect van het geneesmiddel (dat immers aan de buitenkant van de schil zit) verloren gaat. Het is mogelijk speciaal krachtvoer te bestellen waar het geneesmiddel doorheen is gemengd. Het betreft het product „Psittacin” van de firma Wilhelm Hopermann, GmbH, Oberhausener Kraftfutterwerk, 42 Oberhausen, Postfach 123. Helaas heeft deze firma géén vertegenwoordiger in Nederland zodat de aanschaf van het preparaat nogal duur en omslachtig is.

Samenvattend lijkt het van praktische betekenis om méér dan tot dusverre te letten op het vóórkomen van psittacosis onder recent geïmporteerde papegaaien. De beste bestrijding is — behalve het hygiënisch opvangen en begeleiden van de dieren en het op ruime schaal desinfecteren van kooien en excretieproducten — het in overleg met de dierenarts verstrekken van geneesmiddelen via het drinkwater aan de dieren.

## VAN HET BONDSBESTUUR

### ALGEMENE VERGADERING 1975

Op 24 mei jl. is te Utrecht de algemene vergadering 1975 gehouden. Deze kenmerkte zich door een prettige en zakelijke sfeer. De afgevaardigden hebben op een goede en constructieve wijze aan de debatten deelgenomen.

De jaarverslagen van zowel de secretaris als van de penningmeester werden onveranderd goedgekeurd evenals de begroting voor 1975.

De bondskontributie is per ingang van **1 januari 1976** vastgesteld op f 4,— per lid per kwartaal, jeugdleden tot 18 jaar f 2,— per kwartaal.

Secretaris Joh. M. van Pelt is bij acclamatie herkozen. De tweede voorzitter, de heer E. Adema, was niet herkiesbaar en in zijn plaats is met algemene stemmen gekozen de heer W. J. Mulder uit Deventer. De heer Mulder is geen onbekende in onze organisatie. Hij maakte sinds vele jaren deel uit van de technische commissie tropen en woonde als zodanig ook alle vergaderingen van het bondsbestuur bij. Hem kennende zal hij zich in zijn nieuwe functie zeer zeker volledig inzetten in het belang van de bond. Nogmaals willen wij hem van harte feliciteren met zijn benoeming.

De heer Adema is met algemene stemmen tot erelid benoemd en voorzitter Van Liempd spelde hem het gouden insigne op. Ook de heer A. F. Smit, welke vorig jaar vanwege zijn gezondheid de functie van districtsvoorzitter Drente en bondsbestuurder moest neerleggen, werd tot erelid benoemd. Beide heren, nogmaals, van harte gefeliciteerd met uw benoeming. Met algemene stemmen werden tevens enkele kleine wijzigingen in het huishoudelijk reglement aangenomen.

Direct NA DE VAKANTIE zal elke afdelingssecretaris een exemplaar van de notulen van deze algemene

vergadering ontvangen. En daarbij zal dan tevens worden gevoegd een nieuw exemplaar statuten en reglementen N.B.v.V., verzekeringsformulier TT 1975/1976, aanvraagformulier TT 1976/1977, formulier opgave tekort keurmeesters voor TT 1975 etc. etc.

De volgende algemene vergadering zal worden gehouden op zaterdag 22 mei 1976, eveneens in Utrecht. In de districten zal die algemene vergadering 1976 plaats vinden op 7 of 8 mei 1976.

De districtstentoonstellingen in 1976 zullen worden gehouden in de week van 13 t/m 19 december.

### KORTE BERICHTEN

#### RINGENBESTELLING 1976

LET OP! Op de wikkel OM het volgende nummer vindt u uw ringenbestelformuliertje. Gooi die wikkel dus niet achteloos weg en wees attent. Op de binnenkant van de wikkel om het augustusnummer zal nog een tweede bestelformuliertje worden gedrukt. In het julinummer vindt u alles wat u met betrekking tot de ringenbestelling moet weten.

#### KEURMEESTERS

Wij verzoeken u de volgende wijziging aan te brengen in de keurmeesterslijst. Keurmeesters kleur: P. A. de Nijs verhuisd naar Oude Steenstraat 1 te Oud Gastel; E. Kwakkel, telefoon 05206-8998. Keurmeesters zang: J. Kroon is verhuisd naar Van Duivenvoordestraat 50 te Hensbroek.

#### OVERLEDEN

J. J. Nienhuis, Harderwijk; P. de Visser, Veghel; J. Brouwer, Weesp; A. de Bruin, Dinteloord; A. Bals, Medemblik; J. van Ark, Epe; L. W. Claesen, Den Haag; K. Olijnsma, Damwoude; W. Hoeben, Nijmegen. Dat zij rusten in vrede.



# PIETPRAAT OVER PHAO'S

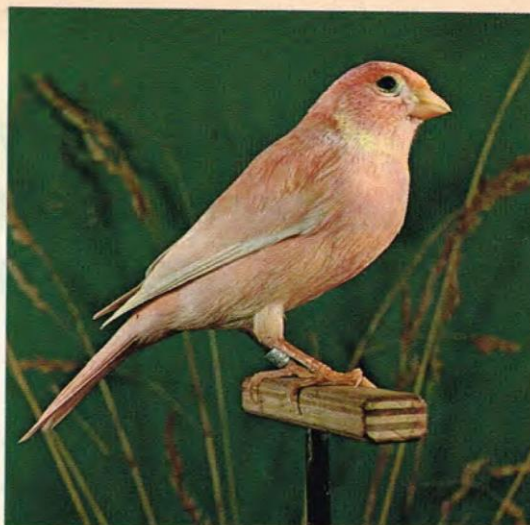
tekst: J. Kuiper

foto: kleurkanarie-Atlas De Regenboog

De standaard zegt over phao's het volgende: Door het niet werkzaam zijn van een bepaalde enzymfactor kan er zich bij deze keurslag geen zwart of bruin eumelanine ontwikkelen. Tengevolge hiervan treffen we bij deze vogels geen bestreping en donker gekleurde pennen meer aan. De oorspronkelijke, zich langs de randen van de veren bevindende phaomelanine wordt niet in haar ontwikkeling belemmerd tengevolge waarvan voornamelijk op de rug een schubeffect ontstaat. Bij deze vogels is die schubtekening primair. Hoe meer het bruin langs de veerrandjes is ontwikkeld hoe scherper het schubpatroon zich zal manifesteren. De oogkleur is robijnrood, phao's behoren genetisch thuis in de bruinserie, bij de beoordeling maakt dit geen enkel verschil uit.

Voorkomende fouten: te weinig phao-ontwikkeling; te bruin waardoor het schubeffect verloren gaat; te weinig omzoming langs de grote pennen; aanslag bij zilver-phao's; niet egale kleur bij roodfactorige phao's; geen goede schimmelverdeling.

Het blijkt overduidelijk uit het bovenstaande dat we hier te maken hebben met een „patroonvogel”, bij alle vogels die vandaag op het vraagprogramma staan zijn er slechts vier die gerangschikt moeten worden bij de „patroonvogels”. Dat zijn dan de phao, de zalm(!), de mozaïeken en de grijsvleugels. Het ligt in de bedoeling om de patroonvogels in de aangegeven volgorde te behandelen in de komende maanden. Bij het kweken van phao's moet u er rekening mee houden dat de gefokte mannen als tentoonstellingsvogel ongetwijfeld de boot zullen missen, datzelfde geldt voor de intensieve exemplaren, in beide gevallen zal de phao-ontwikkeling onvoldoende zijn. In het eerste geval simpelweg door het „man-zijn”, in het tweede geval door de bruinbelemmerende werking van de intensiefactor. Als half-intensief zal de phao het best tot zijn recht komen, een te zware schimmelgraad zal het schubpatroon aantasten. Ik herinner mij een zilverphao op de internationale TT te Rotterdam in 1969, ingezonden door een Belgische fokker, een vogel met een wonderschoon schubpatroon. Niet alleen op de rug, het patroon op de kop was zo markant dat het wel een dambordje leek. In het afgelopen seizoen heb ik opnieuw twee prachtexemplaren gezien, beide geelfactorige ivoorphao's, maar wat belangrijker is, beide gefokt door kwekers die een gerichte phaokweek hebben. Men denkt te gauw dat de paring van ino x inovervend vanzelf goede phao's oplevert, niets is minder waar. In feite is het een vrij ondankbare kweek omdat de zonen en de intensieven die natuurlijk ook geboren worden



niet geschikt zijn voor de TT, in het gunstigste geval kan de kweker een selectie maken uit 30 % van de nakweek! De te intensieve phao-man, ongeschikt voor de TT is tegelijkertijd een onmisbare kweekvogel, het is nu eenmaal niet mogelijk om bij voortduring matig schimmel x matig schimmel te paren, het gevolg wordt dan eigenlijk automatisch te zwaar schimmel met daaraan gekoppeld het ontstaan van te lange bevedering, beide ernstige fouten voor deze patroonvogel. Zoals u duidelijk geworden moet zijn dat bij phao's de schubtekening op de eerste plaats komt moet het u ook duidelijk zijn dat phao's te bruin kunnen zijn. Als namelijk de rug volbruin is kan van een gemarmerd patroon geen sprake meer zijn, dit is echter een dwingende eis, het is daarom weinig zinvol om, zoals bij de klassieken, steeds de bruinsten aan elkaar te paren, sterker nog, het is vragen om puntenaftrek! De toegepaste paringen lopen erg uiteen, bijvoorbeeld verervende man x inopop, inoman x verervende pop, ino x ino. Alle drie worden ze regelmatig en veelvuldig toegepast, meestentijds hangt die samenstelling af van het beschikbare materiaal. Persoonlijk zou ik de paring ino x ino liever niet toepassen, ik ken fokkers die dit toch met goede resultaten wel doen. Oranjerood in de kanaries is een mengkleur van geel en rood, dat is ook voor u oud nieuws. Merkwaardigerwijs komt het in de phaokweek regelmatig voor dat uit twee roodfactorige oudervogels geelfactorige jongen geboren worden die op de TT geen enkele aanmerking krijgen over de kwaliteit van de bijkleur, dit verschijnsel treedt bij andere niet roodogige kleurslagen praktisch nooit op. Als dit ook bij u een keer gebeurt moet ik u wel adviseren deze geelfactoriggeborenen geen kleurstimulantia te verstrekken, het zou zonde zijn dat de vogel oranje of zelfs maar te warm van kleur werd. Zolang er nog fokkers zijn zoals de phao-kampioenen in Schiedam en Den Haag zal deze kleurslag zich ongetwijfeld handhaven, misschien zelfs wel tot grotere aantallen op de TT komen, dit zal met agaat en isabelino's in veel mindere mate het geval zijn. In de volgende pietpraat zal ik met u de zalm behandelen, TOT DAN!

# Uw vogels hebben aan Sluis Ei-Krachtvoer meer dan genoeg.

De moderne voedingsleer toont aan dat de overgang op speciale produkten - zoals opfokvoer - tijdelijk konditie-verlies bij uw vogels veroorzaakt.

Juist aan het begin van de kweekperiode waarin veel van uw vogels wordt gevraagd (nest maken, eieren leggen, broeden enz.) mag dat niet voorkomen. Een optimale kweekconditie van uw vogels betekent meer eieren en meer jongen van betere kwaliteit.

Objektief is vastgesteld dat kweekresultaten aanzienlijk verbeteren als het hele jaar door Sluis Ei-Krachtvoer wordt gebruikt.

Sluis Ei-Krachtvoer is weliswaar wat duurder dan andere

produkten. Maar daar staat heel wat tegenover.

Sluis Ei-Krachtvoer is:

1. altijd konstant van samenstelling,
2. altijd vers door de nieuwe verpakking,
3. zeer licht verteerbaar,
4. verkrijgbaar in verpakking van o.a. 1kg,
5. verrijkt met groente,
6. compleet kracht- en opfokvoer.

Neem de proef eens en let op de resultaten.

## Sluis

**Sluis vervangt de natuur.**



ssel

De

# HET RUIPROCES

Het kweekseizoen is nagenoeg ten einde. De meeste kwekers hebben al of niet met veel moeite een aantal jonge vogels op stok gekregen, andere daarentegen hebben steeds opnieuw met pech te kampen gehad.

Of men nu een goed of slecht kweekseizoen gehad heeft, de tijd staat niet stil, het jaarlijks terugkerend vernieuwingsproces, de rui, neemt wederom een aanvang.

Dit is een natuurlijk gebeuren zoals het onnatuurlijk zelfs niet goed zou zijn indien de vogel eens een jaar zou overslaan.

De vernieuwing van het verenkleed dat de vogels in gevangenschap evenals in het wild levende vogels moeten doormaken, kunnen we eigenlijk niet als een ziekte beschouwen. Dit ondanks dat we weten dat de ruiperiode veel van de vogels vergt. Het is daarom wel noodzakelijk dat de kweker in die tijd de nodige aandacht aan zijn gevleugelde vrienden besteedt en ze verstrekt wat ze in die tijd nodig hebben.

Eind juli-begin augustus begint de rui. Eerst verliezen de vogels de kleine vleugeldekveertjes, daarna volgen de slagpennen van de vleugels en vervolgens die staart- of stuurpennen.

Geheel anders ligt het bij de jonge vogels. Deze werpen slechts de dek- en donsveren af die voor de verwarming van het jonge lichaampje hebben gezorgd. In de meeste gevallen kan men maar amper merken dat die vogels in de rui zijn.

Bij de overjarigen kan zelfs de leek zien dat het ruiproces een aanvang heeft genomen door het groot aantal veren dat door de kooien dwarrelt. Ook kan men aan de gedragingen van de vogels constateren dat de rui heerst. De mannetjes staken hun zang, uitzonderingen daargelaten, je hebt namelijk altijd wel van die volhouders die toch nog doorzingen, en de vogels zijn veel minder actief.

De normale rui duurt ongeveer 6 tot 8 weken. Het einde van de rui is merkbaar aan de kopjes. De kopveertjes verwisselen nl. het laatst.

De vogel ruit eenmaal per jaar. Gebeurt dit vaker dan is dat in de meeste gevallen te wijten aan plotselinge temperatuursverschillen, kou vatten, onjuiste voeding of schrik.

Slechts normale, kerngezonde vogels, goed gevoed en met een flinke dosis weerstandsvermogen, zullen de rui zonder minder aangename gevolgen doorstaan. Het komt nogal eens voor dat een door ziekte verzwakte vogel de rui onderbreekt, zodat een langdurige ruitoestand intreedt, de zgn. stokrui. Zulk een vogel dient men apart te zetten in een kooi en geheel in het donker. De kooi moet worden afgedekt met een doek en alleen het bakje met voer en water moet vrij blijven. Naast een prima zaadmengsel geeft men dagelijks wat groenvoer alsmede in melk geweekt witbrood en dagelijks wat eivoer.

Na ongeveer 10 dagen wordt de doek die de kooi afschermt enige cm omhoog gehaald en vervolgens dan elke dag totdat de kooi weer geheel vrij is. Meestal is zo'n met stokrui kampende vogel binnen 2 à 3 weken weer volkomen in orde.

Vogels welke kennelijk niet ziek zijn kan men het beste in een ruime kooi of vlucht de ruitijd laten doormaken. Men moet ze zo min mogelijk storen. Veel zon en frisse lucht hebben een gunstige invloed. Waak tegen tocht. Dagelijks vers en schoon badwater is een eerste vereiste. Als voeding verstrekken we naast een goed zaadmengsel, wat groenvoer zoals muur en andere onkruiden, onkruidzaden en vooral ook eivoer. Eivoer is niet alleen een goed opfokvoer maar ook vooral tijdens de ruiperiode een uitnemend krachtvoer. Juist in die periode hebben de vogels behoefte aan extra eiwitten en we mogen dat om die reden niet verwaarlozen.



**A. P. v. GILS** (P)

Abcovenseweg 19 - Goirle  
Telefoon 04247-1579/1328

**In- en verkoop van alle soorten  
siervogels. Speciaal Australische  
Vinkjes en Parkieten**

Geopend dagelijks 9 tot 12 uur en 13.30 tot 18.00 uur.  
Zaterdags tot 16.30 uur - Zondags 10 tot 12 uur.

## OOK UW ADRES . . .

voor div. autom.; vlak- en motorbroedmachines van 50-1000 eieren. Zonder keerinrichting kap.; 80 fazanteëieren reeds voor f 120,- met keerinrichting 50-80 eieren f 330,-, 100-160 eieren f 450,-, f 550,- met motor. Onze mach. zijn voor alle soorten eieren goed.

Een motorbroedmachine voor 120 kriel- of fazante-eieren f 400,-, voor 200-320 eieren f 1100,-, 300-450 eieren f 1300,-, desgewenst met petroleum. Alle onderdelen voor event. zelfbouw, div. kuikenverwarmingen, Elstein infrarood donkerstralers, div. schakelklokken met of zonder schemerlicht, vollière- en drinkwaterverwarming, elektr. snavelbranders, leewikapparaten. Folders met afbeelding en prijzen gratis.

**A. M. Kokke, Postbus 29, Groesbeek, Tel. 08891-1632**



# BASTAARDEN

tekst: D. A. Duivis foto's: Barmsijs x kan. J. H. C. Nijenhuis  
Sijs x kan. G. van Bergen  
beiden eervolle vermelding fotowedstrijd '74

## Barmsijs x Kanarie

Onder de inzendingen van deelnemers aan een fotowedstrijd troffen we twee afbeeldingen aan van bastaarden die onze belangstelling opwekten. Het betrof in deze de bastaard van de barmsijs x kanarie en de bastaard van de sijs x kanarie. Deze opnamen treft U bij dit artikel aan.

Zoals bekend, moet de bastaard van beide ouders „iets” tonen, hetzij kleur, hetzij tekening (symmetrisch) en tevens moeten zij daarbij nog zo contrastrijk mogelijk zijn. Verder moet ook nog het profiel der ouders min of meer te herkennen zijn.

**De barmsijs** (*carduelis flammea*) is voor ons een aantrekkelijk vogeltje, omdat het één der weinige Europese vogels is die rode vederpartijen bezit. Bij de man strekt zich het rood op de kop uit vanaf het voorhoofd tot bijna (ruim 1 cm) op het einde van de kruin. Op de borst en stuit is een rose-paarse kleur goed zichtbaar op een bruin-grijze ondergrond. Bij de pop strekt het rood op de kop zich minder ver uit, terwijl de kleur op de borst en stuit minder rose-paars is. Zowel de man als de pop tonen een zwarte

## Sijs x Kanarie

kinvlek. We kennen bij deze barmsijs twee soorten, t.w. de grote en de kleine. Bij de kleine is het rose-paars dieper van kleur en ook de overige lichaamsbevedering is donkerder en iets meer aan de bruinrode kant. Indien de barmsijsen volwassen zijn, behouden zij het gehele jaar door hun zelfde kleur. Zij verliezen in de natuur 's-winters dus niet de rode kleur, zoals bijvoorbeeld de kneuters.

**De barmsijsbastaard.** Op de foto is van de aantrekkelijke verschijningsvorm van de barmsijs niet veel overgebleven. Toch zal ook de bastaardvorm van dit vogeltje een lust voor het oog moeten zijn. Bij deze bastaard ontbreekt het rood geheel en van contrast is weinig sprake meer. Ook toont deze vogel niet meer de zwarte kinvlek die bij barmsijsbastaarden meestal zichtbaar blijft. Aan het uiterlijk te zien werd een isabelfactorige kanarie met een witte grondkleur voor de bastaardering ingeschakeld. Mogelijk een zilverisabel ??? Aan de ruwe (losse) bevedering op het bovenbeen, de flank en onderstaartdekveren is duidelijk een witte ondergrond zichtbaar, evenals in de krans om wang en oor-

streek. Al met al voldoet deze vogel m.i. niet aan de eisen die we aan deze bastaard moeten stellen en is derhalve zeker geen tentoonstellingsexemplaar.

De meest geschikte partner voor deze barmsijs zou m.i. een intensieve oranje-roodbruine kanarie geweest zijn. Het ligt voor de hand dat de lichaamskleur dan donker zal blijven, terwijl het rood toch minimaal aanwezig blijft. Indien de jonge bastaarden **na het uitvliegen** een weinig met een rood stimulerend middel opgevoerd worden, mag men verwachten dat het latent aanwezige c.q. nauwelijks zichtbare rood op kop, borst en stuit, afkomstig van de barmsijs, zodanig beïnvloed wordt dat dit ook op dezelfde plaatsen bij de bastaard goed zichtbaar wordt. Hierdoor ontstaat dan weer het vereiste contrast, nu echter op een lichtere bruinroodachtige ondergrond. Let wel, te jonge en/of te sterk met een roodmiddel opgevoerde bastaarden zullen in de gehele lichaamsbevedering te rood worden en daardoor weer het contrast verliezen.

**De sijs** (*Carduelis spinus*). Bij de man is het bovendek hoofdzakelijk donkergroenachtig geel. De staart is geel zwart. Bij de poppen is het bovendek meer bruinachtig geel. Op de borst moeten de mannen een gele tint tonen, hetgeen bij de poppen een fout is omdat bij hen de borst zo grijs mogelijk moet zijn. Vooral een geel gevlekte borst wordt bij de poppen ernstig aangerekend. De keel en wangen zijn bij de mannen groenachtig met een gele schijn. Bij de poppen zijn deze onderdelen meer grijsachtig en de gele schijn is in beduidend mindere mate aanwezig. Zowel bij de man als de pop moeten de flanken, duidelijk zichtbaar, zwartachtige lengtestrepen tonen. De streping die symmetrisch moet zijn, zet zich in mindere mate voort tot ongeveer het midden van de buik.

De vleugels zijn zwart met twee gele dwarsbanden. De mannen dienen een zo zwart mogelijke „kap” te bezitten en hebben overwegend alle een zwarte kinvlek. Indien deze laatste zichtbaar is — hoe gering ook — wordt aangenomen dat hij de kinvlek bezit. Een onvolledige, niet scherp getekende kinvlek wordt als fout aangemerkt. De streping achter de ogen, zowel bij de man als de pop moet gelijkmatig zijn.

**De sijsbastaard.** Op de foto staat een sijsbastaard afgebeeld die kennelijk het product is van een goed gekozen kanariepartner. Het geel van de sijs (overigens ook van de groenling en de girlitz) moet nl. bij voorkeur in sterkere mate in de bastaard terug te vinden zijn. Vermoedelijk werd hier een goudbruine of een goudgroene kanarie ingeschakeld, een vogel dus met een „dubbele” geefactor. Op de foto is nl. zowel een bruine als een zwarte streping op het vleugeldeuk en de flanken zichtbaar. Zekerheid daaromtrent kan ik U echter niet verschaffen, omdat ik reeds eerder ervaren heb dat ook kleurenfoto's wel eens een bedrieglijke kleur weergeven. Ik hoop echter dat de betreffende foto's (zowel van de sijs als de barmsijsbastaard) identiek aan kleur overkomen in „ONZE VOGELS”, zodat U zelf een gevolgtrekking kunt maken.

Alhoewel de betreffende sijsbastaard dus goed van kleur is en overigens ook een behoorlijke vogel, zag ik toch graag dat de gele dwarsbanden tussen het zwart der vleugels strakker 'afgelijnd' waren. Deze

tekening moet dus scherper en regelmatiger zijn, evenals de streping in de flank. Op de kop is op de foto geen zwart te zien. Ik neem dus aan dat het een pop is, zodat voor koptekening geen aanmerking behoeft gemaakt te worden. Is in werkelijkheid echter wel enig zwart op de kop zichtbaar en is het dus een man, dan dient de „kap” ook zo zwart mogelijk te zijn. In tegenstelling tot de bastaarden van de barmsijs, treft men bij de sijsbastaarden zelden of nooit exemplaren aan die de kinvlek tonen. Hierop zal dan nimmer bij de keuring een aanmerking worden gemaakt.

#### **Algemene richtlijnen voor de kweek**

**Voor barmsijsbastaarden:** Aanbevolen de inschakeling van de **intensieve** kleurkanaries oranje-roodbruin of oranje-roodbrons. In mindere mate oranje-roodisabel en oranje-rood-agaat. Deze twee laatsten reduceren (verminderen) het bruin c.q. het zwart in de vederpartijen, maar kunnen desondanks toch wel mooie bastaarden opleveren.

**Voor sijsbastaarden:** Aanbevolen de **intensieve** kleurkanaries goudgroen c.q. goudbruin en om dezelfde reden als bij de barmsijs in mindere mate de goudagaat en goudisabel.

Enige garantie dat bovenstaande kweekwijze inderdaad ook altijd goede tentoonstellingsbastaarden oplevert kan niet gegeven worden. Dat is van te veel factoren afhankelijk die we zelf niet in de hand hebben. Wel kunnen we stellen dat we door toepassing van genoemde paringen de meeste kans van slagen hebben en dat we de kans op het verkrijgen van „miskleuren” en onsymmetrische bonten evenredig verkleinen.



usel

De

# het complete voer in kweek~rui~en rustperiode

Jonge vogels hebben het hard nodig.  
Voor 'n vlotte groei, voor 'n volledige uitgroei.  
Voor 'n goed verenpak, voor een blijvend goede konditie...  
voor sterke vogels.

Cédé is een tot in alle voedingselementen  
uitgebalanceerd eivoer. En... compleet.  
Dus niets aan toevoegen. En... van konstante hoogwaardige  
kwaliteit. Daar staat kontinu laboratoriumonderzoek  
door Dawes (St. Nicolaas-België) en onze  
voortdurende controle borg voor.

**eivoer voor kanaries, exoten, wildzang,  
kleine en grote parkieten**

samengesteld uit  
1e soort grondstoffen  
zéér licht verteerbaar  
verpakkingen: 500 en 1000 gram



kan zo uit het pak  
gevoerd worden  
wel eerst met een paar  
druppels water rul maken

Ⓢ

# CéDé

## vogelvoerders

Cédé Vogelvoerders b.v., Tilburg Langestraat 104, Telefoon 013 - 423156

## HET LIED VAN DE HARZERZANGKANARIE

tekst M. van Woezik

### Kloeken

De herkenning van kloeken zal in het algemeen weinig moeilijkheden opleveren, althans als het gewone afgezette kloeken betreft. Wij kennen allen het kloeken van de moederkip. De medeklinkers kl voor en k achter aan de toongreep zijn evenals de klinker oe duidelijk hoorbaar: „kloek-kloek-kloek”.

Onder afgezette kloeken verstaan wij kloeken, waarvan de toongrepen los van elkaar, dus onderbroken worden gebracht.

De aanvangsmedeklinker van een goede kloek behoort zacht te zijn, d.w.z. dat de klank van de k overhelst naar de g.

Zeer goede en goede kloeken kunnen niet anders dan met de grondtoon (klinker) oe of o worden gebracht. De klinker u kan nog een voldoende kloek opleveren en de klinkers a, e, eu en ee zijn klinkers, die de kloek degraderen tot slecht en zeer slecht. Wij zouden bij de beschrijving van de kloeken kort kunnen zijn, ware het niet, dat het keursysteem spreekt van „kloeken i.a.v.”, hetgeen wil zeggen kloeken in alle vormen.

Hieruit blijkt al, dat er nog andere vormen van kloeken zijn dan de hiervoor genoemde vorm. Ik zal trachten u een beeld van de verschillende kloekvormen te geven.

**De kloekrol:** Vogels, die gewone kloeken zingen, hebben daarnaast vaak ook een stukje kloekrol. De kloekrol is echter geen roltoer, zoals de holrol en de knor. De structuur, d.w.z. de klinkers en medeklinkers, zijn dezelfde als die van de kloek. Het verschil met de gewone kloek is alleen, dat de kloekrol wordt gebracht in een versneld ritme. Dus snel op elkaar volgende kloeken.

Bij kloekrol kan soms een zachte r in de toer worden ingevlochten. Letten we vooral op het verschil tussen kloekrol en kloekknor. De kloekknor blijft in zijn structuur een knor en wordt als zodanig gewaardeerd. Vogels die kloeken zingen hebben de neiging om ook in gedeelten van de knor een kloekachtig accent te leggen. Het nauwkeurig letten op de klinkers en medeklinkers kan ons helpen om te bepalen of wij met kloekrol of met kloekknor te doen hebben.

**De klingelkloek:** De klingelkloek wordt zelden gezongen met een diepe of zeer diepe grondtoon. Naast de grondtoon u of lichte oe hoort men bij de klingelkloek een zachte i in de grondtoon meespelen. Het is een soort dubbelklank, die, als de toon zuiver is, prettig aanhoort.

Het kan er op lijken of de vogel twee tonen tegelijk zingt. In 1912 werd besloten deze toer te waarderen als een goede kloek. Met de reeds besproken grondtoon kan de klingelkloek echter nooit in de zeer goede rubriek worden geplaatst.

**De dubbelkloek:** Deze kloekvorm wordt zelden gehoord. Bij diepe vogels kan het echter voorkomen, dat naast een goede kloek een diepere en zachtere kloek wordt gebracht, die klinkt als een echo van de eerste kloek en die zich bij iedere toongreep herhaalt. Op deze wijze gebracht kan de toer als zeer goed worden gewaardeerd.

**De waterkloek:** De waterkloek is in wezen ook een dubbeltoer. Het water wordt gevormd door de wendingen in de grondtoon. Deze grondtoon kan bij de waterkloek buigen van een diepe o of oe naar een u of i in dezelfde toongreep. Het geluid van een goede waterkloek doet denken aan het geluid dat ontstaat, als een druppel water in een emmer of een plas valt en daarbij een luchtbel vormt, als deze aan de oppervlakte komt en uit elkaar spat. Het geluid klinkt als bloeik, kloek, bloik, kloik, gloek, gloeiek, bloeiek, blouk, enz. Ook deze kloek is het mooist als hij met een diepe grondtoon in een langzaam ritme, goed afgezet (onderbroken) wordt gezongen. Indien deze toer in een snel ritme gezongen wordt, spreekt men, evenals bij de gewone kloek, van een waterkloekrol. Ook bij deze toeren horen we soms een zachte r meeklinken.

Echte waterkloekvogels horen we de laatste jaren weinig. Het feit dat de kloeken enkele jaren geleden van 9 tot 6 punten in het keursysteem zijn teruggebracht, zal hieraan niet vreemd zijn. Hierdoor is nl. het kweken op kloeken minder interessant geworden. Ik heb zelf gedurende vijftien jaar een stam waterkloekvogels gekweekt en ik zal de schoonheid van die waterkloeken nooit vergeten. Dit feit heeft mij ook gestimuleerd tot het kweken van waterslagers, waar de waterkloek en de waterkloekrol de hoofdtoeren van het lied uitmaken.

Toegegeven zij, dat waterkloeken niet gemakkelijk in goede vorm te kweken zijn en gevoelig zijn voor ontaarding. In hun mooiste vorm zijn ze echter onvergelijkbaar schoon.

Als u hoort spreken over holkloek, dan betekent dit niets anders, dan dat de kloek in een diepe holle toon wordt gebracht, waardoor hij tot de zeer goede kloeken kan behoren. Met de waterrol hebben kloeken gemeen, dat het kloekachtig accent zich ook aan andere toeren kan mededelen; waardoor verkeerde vormen in deze toeren kunnen ontstaan. Vooral fluiten kunnen dit kloekaccent duidelijk demonstreren.

Kloeken kunnen ontaarden in de grondtoon die in bijna alle toonhoogten kan voorkomen. De meeste ontaarding horen wij echter in de medeklinkers en daardoor ontstaan:

slagkloeken, klapperende kloeken, spattende kloeken en vlakke kloeken.

Slagkloeken hebben een beginmedeklinker s of t, in plaats van de zachte g, k of bl. Deze vorm van kloeken is niet alleen lelijk, maar bovendien gevaarlijk, omdat zij gemakkelijk overgenomen wordt. Klapperende kloeken ontstaan doordat verkeerde medeklinkers in de toer worden ingevlochten. Spattend zijn de kloeken als op het eind van elke toongreep een spattend waterachtig geluid wordt gehoord. Vlak zijn de kloeken die met de grondtoon a en met verkeerde medeklinkers gezongen worden.

Overigens kan de kloek in het harzerlied in belangrijke mate bijdragen aan de afwisseling in het lied en daardoor de waarde van het geheel vergroten. Voldoende kloeken geve men 1 of 2 punten. Goede kloeken 3 of 4 punten. Zeer goede kloeken 5 of 6 punten. Om kloeken in de zeer goede rubriek te kunnen plaatsen is het wel nodig, dat naast de gewone diepe kloek een afwisseling in de vorm van een gelijkwaardige kloekrol wordt gebracht.

usel

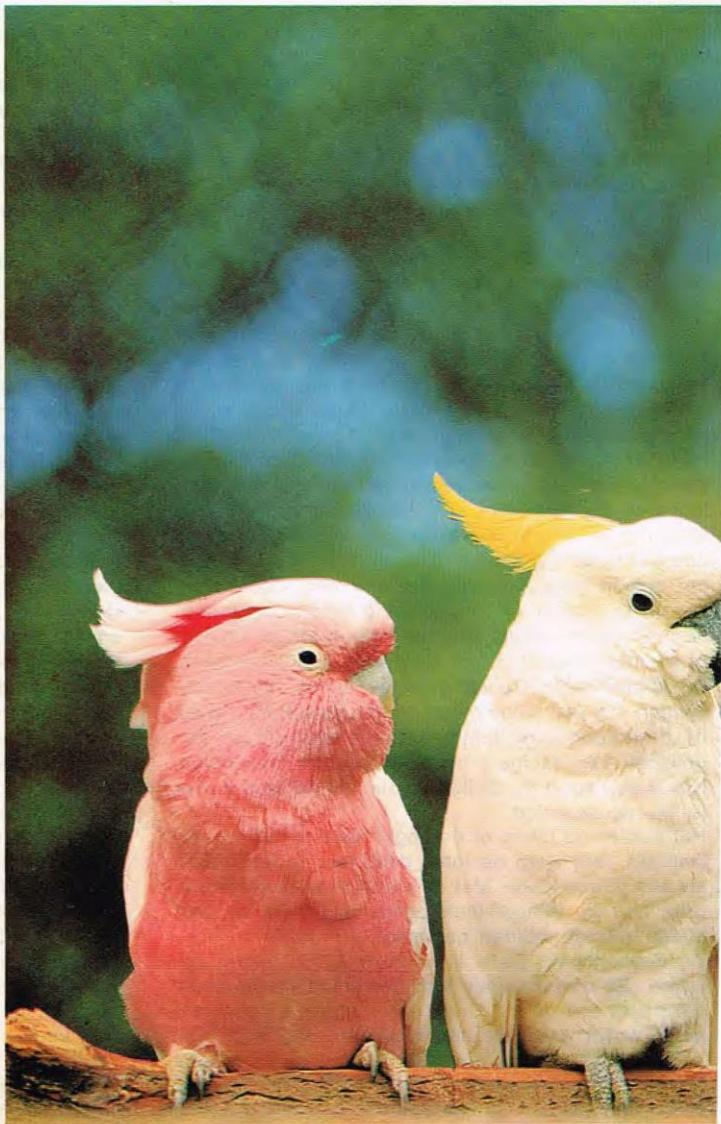
De

*Kaketoes (vervolg van pag. 245)*

#### **Grote geelkuifkaketoe**

Deze kaketoe, die in diverse ondersoorten voorkomt in Australië, Tasmanië, Nieuw-Guinea en omliggende eilanden, is een zeer geliefde kooivogel. Zijn voorkeur gaat uit naar bosgebieden in de buurt van water, maar ook in cultuurgebieden wordt hij wel aangetroffen. Opvallend bij deze soort is het uitzetten van wachtposten op plaatsen waar ze een goed uitzicht hebben, terwijl de rest van de zwerm foerageert. Bij de geringste dreiging gaan de „schildwachters” op de wieken en laten hun doordringende alarmroep horen, waarop de hele troep er als de weerlicht vandoor gaat. Zodra de broedtijd

nadert vallen de zwermen in paartjes uiteen en gaan de heren de dames het hof maken. Het mannetje loopt kopknikkend en -schuddend, met opgerichte kuif langs een tak in de richting van zijn uitverkorene, terwijl hij zachtjes „babbelt”. Na de paring wordt een holle boom opgezocht of een spleet in een rots, waarin de 2 of 3 witte eieren komen te liggen, die ook hier door beide seksen beurtelings worden bebroed. Evenals de rosé-kaketoe kan ook de geelkuif schadelijk zijn voor de landbouw, maar ze maken wel iets goed door erg veel onkruidzaden te verorberen. De geelkuiven zijn standvogels, maar de vogels die op hoogten boven 1200 m domicilie hebben, zakken in de wintermaanden af naar lagere regionen. De geel-





kuifkaketoe heet op z'n zondags **Cacalua galerita**. (Galeritus wil zeggen: gekuifd.)

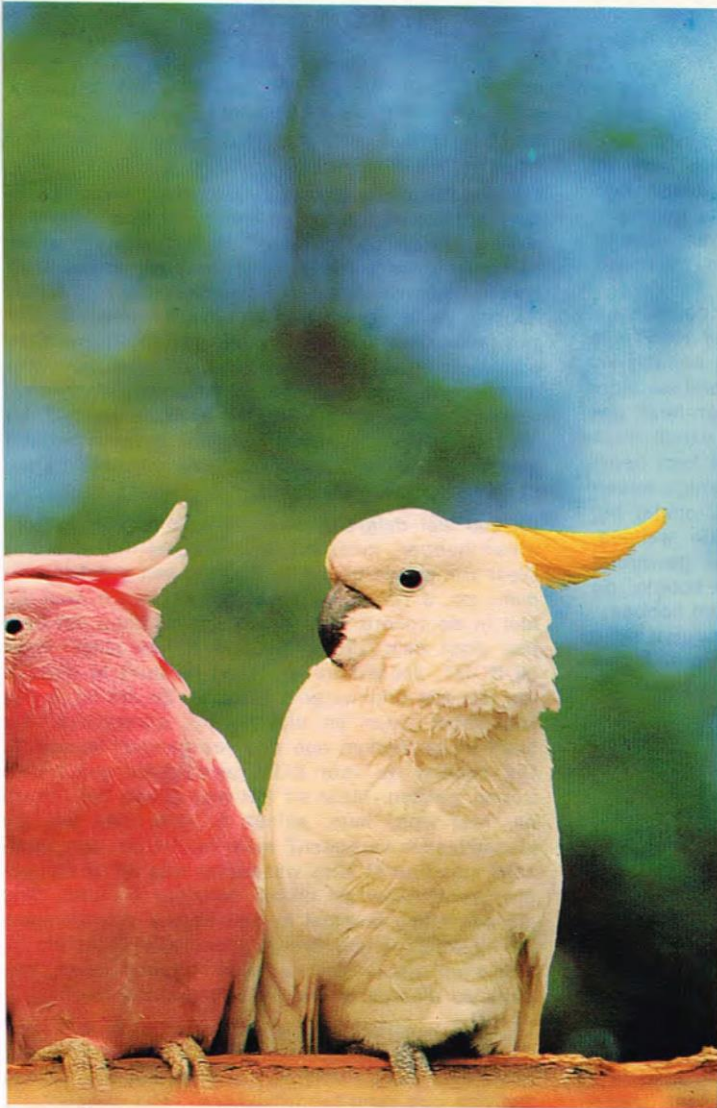
#### **Inca-kaketoe**

Een bijzonder fraaie vogel is de **inca-** of **Leadbeaters kaketoe (Cacatua lead benteri)**. (Leadbeater was een natuurkundige uit Londen.) Het liefst houdt hij zich in paren of kleine groepjes op in droge struikgebieden en semi-woestijnen van Australië. In tegenstelling tot de overige kaketoes zoekt hij het liefst zijn eterij op de grond. Het bestaat uit knollen, wortels en allerlei zaden. Worden deze kaketoes gestoord, dan vliegen ze met een luide schreeuw de hoogte in. Soms strijken ze neer op een dode boom of iets dergelijks, maar in de meeste gevallen weer op de grond. Het nest bevindt zich in een holle

boom en er worden drie of vier witte eieren in gelegd, die door beide partners om beurten worden bebroed.

#### **De witkuifkaketoe**

De **witkuifkaketoe**, die ook wel **witte kaketoe (Cacatua alba)** (alba is wit) wordt genoemd, leeft op de Molukken. Het is een flink uit de kluiten gewassen knaap, die wel een halve meter lang kan worden. Wat betreft de nestel- en broedgewoonten: deze komen overeen met die van de meeste andere kaketoes en dat geldt eveneens voor het menu. Er valt uiteraard veel meer te vertellen over deze buitengewoon interessante en charmante vogels, maar mijn plaatsruimte is volledig opgesoupeerd.



# GEKOOIDE LEVENSLUST

Coen F. Prins

Ik verbeeld me niet, dat dit stukje de bureaucratische „vogelbeschermers” uit Den Haag, noch enige minister, tot ontroering brengen zal, die, vanachter hun bureau's voor duizenden goedwillende Nederlanders willen uitmaken wat natuurbescherming inhoudt, net zomin als het stukje van D. W. Rougoor in „Onze Vogels” van april jl. dat zal bewerkstelligen! Maar dit, van wijs inzicht getuigende stukje, bracht me er wel toe, nu ook eens in de schrijfmachine te klimmen en uit mijn 16-jarige „kamer-volière-vogel-ervaringen” een paar dingen op te tekenen. Het zullen wel geen schokkende gebeurlijkheden zijn voor de trouwe lezers van ons „geliefde” maandblad, maar mogelijk hebben ze er toch wel lol in.

Vooraf: mijn boekenkast is voor éénderde gevuld met muziekwetenschappen, mijn beroep; maar voor tweederde met boeken van zulke door God begenadigde schrijvers als Wigman, Strijbos, Gazenbeek, Zweeres, Thijssse en die tientallen anderen, van die gebenedijden, maar ook, althans door mij, hevig benijdden, die niets anders te doen hebben, dan zomer en winter door Gods vrije natuur te zwerven onder dagelijks wisselende luchten en daarin hun werk hebben. Ik ben als leraar, gedoemd om mensen-agglomeraties om me heen te hebben en mijn boterham te verdienen tussen vier muren. Maar wat zijn mijn gevederde vrienden mij lief!

En hoewel ik op mijn balkon behalve de mussen en de spreuwen, ook graag mijn vriend roodborst en een stel koolmezen zie verschijnen; eenden en meeuwen zich krijsend op de stukjes brood zie storten en ons gezin zich vorig jaar opgelaten heeft gevoeld, toen we, een heel seizoen lang, vanuit onze huiskamer een troep zwaluwen (gier-) te keer hoorden gaan en zagen buitelen; nu al weer enige weken genieten van een grutto, die, verbaasd, omdat hij, teruggekomen, bemerkte, dat zijn stukje weiland, wat ons nog gelaten is, al weer kleiner geworden is en dientengevolge, vanuit zijn trotse hoogte, de mensen uitscheldt, die dat op hun geweten hebben; nog even en ook de leeuwerik zal, teruggekomen, zich daaraan ergeren en tot zijn en onze spijt een ander stukje luchtruim op moeten zoeken, om zijn Schepper zijn hoogste lied toe te zingen.

Hoewel, zeg ik, dit alles mijn liefde heeft ... maar toch ... Wanneer ik dan mijn bezit, zo'n 24 tropen in de kamer-volière, mee hoor „juichen” met mijn orgel- of pianospelende leerlingen, dan bekruipt me een hevig verlangen, die beruchte pater, die enkele jaren geleden de „rechtspraak” wildzang heeft getorpedeerd, waardoor hij zich enorm heeft geblameerd (waarom houdt hij zich niet bij zijn zielzorg?) bij zijn zwarte jas te pakken en hier in mijn kamer flink door elkaar te schudden en te zeggen: Hoor je het? Hoor je het gejubel van mijn vogels? De hemel verheugt zich over dit vreugdevol „kooi-geketter”!!

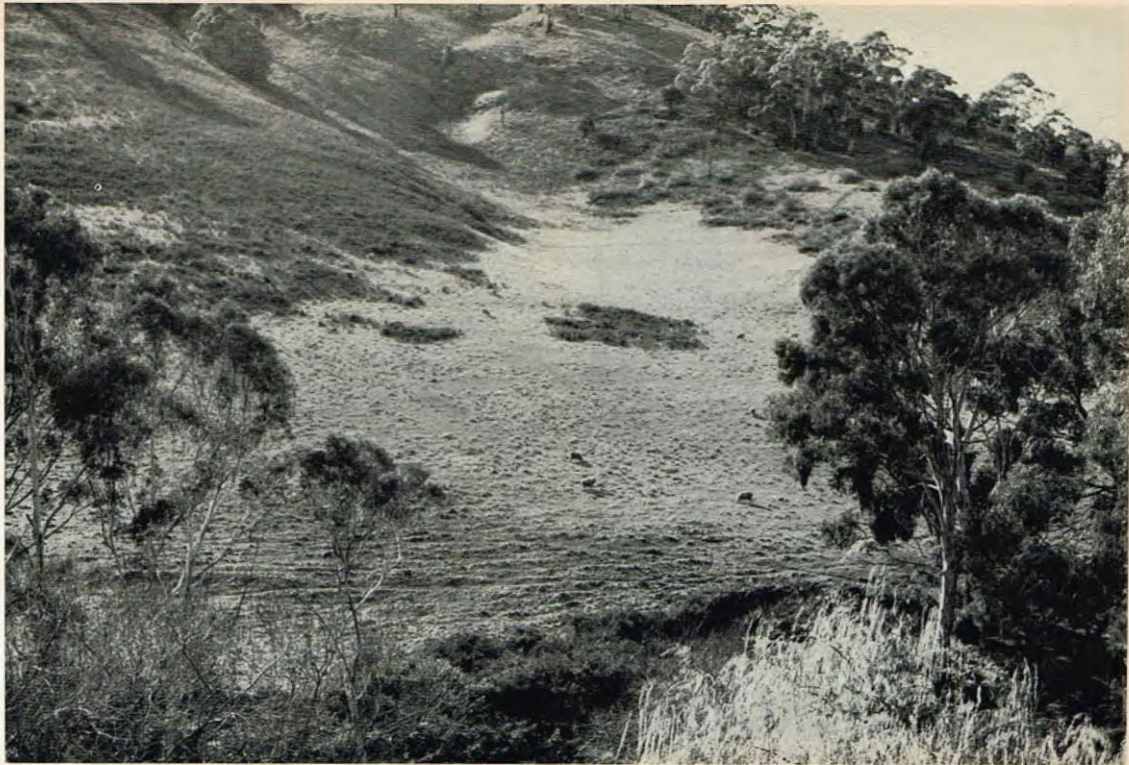
Maar goed, dit was dus „vooraf”, dit verhaal gaat eerstens over een kanarie, in mijn gezin kanarie I, bij mijn dochttertjes: Oma's Piet. Na 15 jaar gewor-

den te zijn, als een gekooide vriend van mijn oude moeder, kwam hij bij mij en kreeg een nieuw thuis in mijn volière. Daar moest hij nog vliegen leren, maar hij was er wel de baas. Als het badje werd neergezet, dan kwam hij rap aangefladderd en spektakelde er in, dat het een lieve lust was. Ieder bleef op een afstand en zelfs de brutaalsten, dat waren dan bijv. wel een paar mozambiëksijs-mannetjes, die bleven toch wel een 20 cm uit de buurt. Tot mijnheer klaar was. Het laatste jaar van zijn leven kon hij niet meer vliegen en werd met recht een grondvogel, maar de ouderdom werd door alle tropen gerespecteerd (we kunnen van hen nog wel iets leren!!) en hij pikte zijn slokje en koos een paar zaadjes uit, heel zorgvuldig! Tot enkele maanden voor zijn twintigste verjaardag, mijn dochttertjes me 's morgens hevig ontroerd verwittigden: Oma's Piet ligt dood in een hoekje. Welke vogel in de natuur bereikte deze leeftijd? Wil de pater me dat eens schrijven? Mijn exoten bereiken de leeftijd van 12 tot 15 jaar! Waar vind je in de natuur ... ? Enfin, die vraag wordt vervelend!

Op een bijzonder-gunstige Vaderdag, kwam ik in het bezit van een putter en een keep! Hoe KWAMEN mijn kinderen op dit idee? Ik heb niet naar de herkomst geïnformeerd: ze zullen wel ergens zijn komen binnenvliegen ... ! Respectievelijk 7 en 9 jaar hebben ze in vrede met mijn tropen geleefd. Wat een gebeurtenis: de bonte putter als een flinkerende edelsteen en de levendige keep, die zich heel wat mans voelde tussen die kleine vogeltjes. Waar in de natuur, zouden ze die leeftijd hebben gehaald en die uitstekende „levensstijl” zonder gevaren hebben genoten? Toe, paperclips-knobbelende ambtenaren, beantwoord die vraag eens.

(Ik zou wel dolgraag weer eens zo'n „wildzanger” willen hebben, maar officieel valt dat niet mee ... ) Weer zijn we de gelukkige bezitter van een kanarie-man: no. 3 (jawel 3). Maar die zit in z'n kooi en niet in de volière. Niet alleen dat hij bijna het hele jaar door daar zijn uitbundige trillers zingt, maar hij KOMT, als je hem roept, en hij durft te mopperen, als zijn drinkwater niet fris is. En dat hij in zijn kooi moet zitten en niet bij het gezelschap, dat heeft hij te danken aan zijn voorganger: kanarie 2. Die hadden we voor ZIJN gezelligheid wel bij de tropen gelaten. Maar hij liet niet alleen het zingen na, (dat werd hem, geloof ik, door één van de mozambieken verboden!) maar hij liet ook zijn zangzaad staan en at alles wat lekker was uit de tropenpot, werd dikker en dikker, vadsiger en luier, ging als een dikke pummel in een hoekje zitten slapen tot hij weer honger kreeg, speelde de baas als hij niet sliep en ... was na anderhalf jaar dood. Volgens de dierenarts had hij zich doodgevreten.

Zie, een kanarie hoort, goed verzorgd, in een kooi. En ik geloof, dat de Schepper de natuur voor eer goed deel ten pleziere van de mens bedoeld heeft. Die dan ook verantwoordelijkheid moet dragen!



*Het noorden van Nieuw Zuid-Wales, waar ik in dit gebied voor het eerst kennis maakte met de binsenastrilde.*

## AUSTRALISCHE GRASVINKEN

### DE BINSENASTRILD

tekst: Dr. Thijs Vriends  
kleurenfoto's: Horst Müller

De binsenastrilden, die wetenschappelijk worden aangegeven met *Bathilda ruficauda* (Gould), 1837, zijn de laatste jaren zeer in trek en de vele prachtige exemplaren op onze tentoonstellingen bewijzen, dat menig liefhebber er uitstekende fokresultaten mee weet te behalen. Zoals we weten is het land van herkomst van deze slanke vogel het noordelijke gedeelte van Australië en zuidelijk tot aan de Ashburton rivier; ook in het noordelijk deel van Nieuw-Zuid-Wales worden ze veelvuldig gesignaleerd. De vogels vinden we de laatste twintig jaar steeds meer in het binnenland, hetgeen vooral te verklaren valt door de aanwezigheid van water; de boeren immers hebben drinkbakken voor het vee nodig en onze charmante vogels nemen hier, zo is mijn ervaring, een dankbaar gebruik van. Daardoor zijn de vogels ook in speciale landbouwgebieden erg schadelijk geworden. Tijdens grote droogten trekken ze weer naar de kust, waar zij zich vóór de steeds dichter wordende populatie ook voornamelijk ophielden, hetgeen de vele vogelliefhebbers prachtige kansen geeft om de diertjes in eigen tuin of park te bespieden!

Zoals wellicht bekend is, zijn de kleuren en kleurpatronen lang niet bij alle soorten binsen uniform. Deze kleurenrijkdom heeft menig ornitholoog parten gespeeld, maar momenteel neemt men aan, dat we slechts twee soorten mogen onderscheiden en wel de *Bathilda ruficauda ruficauda* (Gould), 1837 en de *Bathilda ruficauda clarescens* (Hartert), 1899. De eerste komt in het zuiden van Queensland, en aanvankelijk ook in het noorden van Nieuw-Zuid-Wales voor. De tweede soort treffen we in het noorden van Queensland, in het Northern Territory en in een groot deel van Noord-West Australië aan; de vogels zijn olijfgroen met dof karmijnrode staartveren, waarvan elke staartveer met een witte punt eindigt, die evenwel bij oudere vogels rose wordt. De staartveren zijn eveneens karmijnrood (dof) en de veerschacht is zwart. Het 'gezicht' is minder rood; de borst is duidelijk goudgeel van tint, evenals de flanken en onderstaartdekveren.

Tijdens mijn studiereis in Australië (1964—'67) werden de Australische grasvinken intensief bestudeerd, hetgeen resulteerde in een boek dat pas bij Keesing te Amsterdam werd gepubliceerd en waarin alle 19



Man

vinken uitvoerig worden beschreven („Ontmoetingen met Australische vinken”).

Opvallend van de binsenastrild is wel, dat ze in het geheel niet schuw zijn en zich tot op enkele meters lieten benaderen, ondanks het feit, dat de vogels bij voorkeur in open biothoop (zie zw/w foto) leven, zodat ze elk gevaar reeds van verre zien aankomen. Wordt 'de grond te heet onder hun voeten', dan vliegen ze snel op en verdwijnen in een golvende vlucht uit het gezicht. Interessant in dit geval is wellicht het feit, dat groepen vliegende binsen geen noemenswaardige golfvlucht hebben.

Binsen zijn reeds vrij vroeg naar Europa gekomen; voornamelijk eerst naar Engeland, later ook naar het vaste land van Europa; uiteraard is hier sinds 1960 verandering in gekomen, door het uitvoerverbod van Australië. Deze maatregel schijnt momenteel van geen enkele invloed meer te zijn, want, zoals reeds gezegd, binsenastrilden worden maar wat veel en met waarlijk groot succes gehouden en gefokt. Bij aankoop dienen we er echter wel voor te zorgen een en ander liever zwart op wit te realiseren, zodat we, als het nodig mocht zijn, één van de vogels kunnen ruilen als mocht blijken dat het gekochte paartje geen werkelijk koppel is.

Persoonlijk acht ik het absoluut noodzakelijk om onverwante koppels aan te schaffen; kunnen we 'inteelt' af en toe wel eens oogluikend toestaan (zie wat er bij zebravinken, Japanse meeuwtjes en diamantduifjes in het verleden is gebeurd en... wellicht nog wordt toegepast?) of zullen we om ons allen bekende redenen soms doelbewust 'inteelt' moeten toepassen, bij onze binsenastrilden zullen we de eerste jaren nog met onverwante koppels moeten blijven werken, om de 'stok' zo zuiver mogelijk te houden.

Ondervinding leerde menig liefhebber, dat onverwante koppeltjes daarnaast gewoonlijk géén moeilijkheden bij het broeden opleveren, hetgeen van 'inteelt-koppels' zeker niét gezegd kan worden. Zij die over één vogeltje beschikken zouden eens kunnen denken aan mijns inziens uiterst interessante bastaarden met zebravink en zonneastrild, twee mogelijkheden die al meermalen met succes werden gerealiseerd. Dergelijke bastaarden kan men het beste bereiken als we het gemengde koppeltje in een niet te kleine volière alleen onderbrengen; ik denk hier aan een volière van minstens 3 x 2,5 x 2,5 m. Hebben we een wérkelijk koppel, dan is een volière van gelijke grootte ook aan te raden en er bestaat geen bezwaar tegen het feit, dat we zo'n verblijf met enkele paartjes exoten bevolken; grote vogels zou ik liever maar niet in zo'n verblijf onderbrengen. We zorgen voor een goede beplanting en als we aan al deze eisen kunnen voldoen lijkt het me niet onaardig om eens een volière uitsluitend voor binsen aan te houden; een volière van genoemde afmeting met b.v. vier koppels voldoet, naar ondervinding leerde, uitstekend.

Ook beginnende vogelliefhebbers kunnen het zonder bezwaar eens met binsenastrilden proberen, omdat ze sterk van constitutie zijn en verrassend snel aan gevangenschap (wat een lelijk woord toch!) wennen; bij een normale, maar verantwoorde verzorging worden ze zelfs snel tam en vertrouwelijk, hetgeen de mogelijkheden tot broeden, dikwijls met groot succes, zeker zal bevorderen. Nog vaak hoort men de klacht dat binsen teer zouden zijn; persoonlijk geloof ik hier niet zo sterk in, omdat ik vele malen liefhebbers heb gesproken die koppeltjes binsen bezaten die 10 jaar en meer oud waren! Natuurlijk moeten we er op toezien, dat onze volière een goed, beschutting biedend, niet te groot nachthok bezit, want tijdens koude nachten e.d. zullen ze hierin graag komen, want slaap- en broedhokjes gebruiken ze maar zelden.

Overigens dienen we hier te wijzen op het feit, dat onze vele liefhebbers die klein behuisd zijn, zèker met binsen kunnen werken; het mag als algemeen bekend worden geacht, dat zeer bevredigende resultaten in vitrines, kamervolières, ja zelfs in flinke kooien (met daarin natuurlijk maar één koppel) te behalen zijn en dat een gemiddelde van twee broedsels per broedseizoen geenszins een bijzondere prestatie is.

Bezitten we een agressief koppel in een gezelschapsvolière — hetgeen nogal eens wil voorkomen — dan kunnen we het òf in een ruime broedkooi plaatsen òf we kunnen meerdere koppeltjes binsen in hetzelfde verblijf bij ze onderbrengen.

Wat de voeding betreft het volgende: de vogels 'doen' het uitstekend op een goed mengsel tropisch zaad, aangevuld met extra kanarie- of witzaad waarop ze verlekkerd zijn; ze laten zelfs de beste millet- en gierstsoorten ervoor staan! Dagelijks geven we verse rijpe en half rijpe onkruid- en graszaden welke ik persoonlijk absoluut noodzakelijk acht willen we onze vogels in een goede conditie houden. Gedurende het jaar (en uiteraard in de broedtijd zèker) verstrekken we 'miereëieren', kleine meelwormen, tortretjes, spinnetjes, vruchtvliegjes, sprinkhanen, bladluizen, enchytraeën en kleine meelwormen (geknipt)



Pop

De beste broedresultaten worden nog steeds in ruime broedkooien behaald, maar de volière, zojuist genoemd, biedt ook vele prachtige mogelijkheden. Het legsel bestaat uit 4—5 eieren die door man en pop afwisselend worden bebroed; als ons alles meezit zijn twee tot drie broedsels normaal; meer broedseltjes zou ik u willen ontraden om het gevaar te voorkomen dat de pop wordt uitgeput, met alle nare gevolgen vandien. Daar het mannetje het gehele jaar z'n hoge lied laat horen en geregeld dansen onderneemt — vaak met een grashalmpje in de snob — kan de vogelliefhebber moeilijk schatten wanneer het broedseizoen voor deze vogels nu precies gaat beginnen, maar gewoonlijk mogen we toch de eerste aanstalten voor de nestbouw eind april, begin mei verwachten, want dat binsen zelden gebruik maken van een nestkastje vertelde ik u al. De nestjes die de vogels bouwen zijn zeer kunstig ineen geweven, bij voorkeur in een brem- of heidestruik of ander laag bosje; in een broedkooi gebruiken ze uiteraard, daar ze geen andere keuze hebben, wel een nestkastje van het half-open type. Mij is het overigens enkele malen overkomen, dat een koppel in de hoek van de broedkooi, waar ik enkele dichte bussels heide en brem had aangebracht, tóch een vrij nestje bouwden uit veertjes, grashalmen, haar, mos e.d. Uitgeplozen sisaltouw en smirnowol kunnen voor dit doel ook heel wel worden gebruikt. De broedduur bedraagt 12—13 dagen; denkt u eraan, dat in deze periode de vogels erg gevoelig zijn voor storingen. Nestcontrole zou ik dan ook maar liever achterwege laten.

In dit verband is het misschien interessant op te merken, dat binsen ook een uitstekende naam als pleegouders voor andere 'aussies' hebben verworven.

Na ongeveer 21 dagen, afhankelijk van de weersomstandigheden (bij koud weer b.v. enkele dagen langer) vliegen de jongen het nest uit maar ze ontvangen nog enkele weken lang de zorg van de ouders. Jonge vogels zijn erg vatbaar voor koude en damp; we doen er dus goed aan onze volièrebodem iets op te hogen; een extra verwarmingslamp in het nachthok lijkt me ook geen overbodige luxe bij extra koude nachten.

Al met al bent u samen met mij, hoop ik, echter wel tot de gevolgtrekking gekomen, dat binsen geen 'moeilijke' vogels zijn. Wel wil het broeden nog wel eens mislukken als u met te jonge popjes gaat werken die vooral het opbrengen van hun borelingen nog wel eens met de franse slag doen, sterfgevallen ten spijt! Jonge binsen mogen, omdat ze nu eenmaal de naam hebben snel tot ei-afzetting over te gaan, natuurlijk niet als 'legkippetjes' worden gedegradeerd. Vroeg of laat zouden we dergelijke vogels totaal voor een gezonde fok bederven. Overigens kunt u een overgebleven eitje rustig door een Japans Meeuwte laten uitbroeden; samen met de zilver-snaveltjes zijn zij uitstekende pleegouders. Jonge binsen zijn eerst na ruim anderhalf jaar volwassen en mogen m.i. niét vroeger voor de fok worden ingezet. Het zo prachtig rood kan na elke rui met behulp van Rodophyl (door het voer gemengd) prachtig worden teruggebracht. Dit doet me overigens denken aan de drinkschalen; deze mogen nl. nooit te diep zijn; binsen zijn drukke, zenuwachtige (in hun gedragingen) vogels, die snel ergens van schrikken en van de kook raken. Diepe drinkschalen geven kansen op verdronken vogels, en dát wil natuurlijk niemand. Overigens zijn jonge vogels op ongeveer 6 maanden gemakkelijk op de seksen te onderkennen door het enthousiaste gezang van de mannetjes; de man draagt na tweemaal ruien al duidelijk zijn rode masker. Al met al dus vogels die voor werkelijk iedere aviculturist van veel betekenis kunnen zijn en waar men enorm veel genoegen aan kan beleven.

Doorlopend te koop

**een grote collectie  
exotische vogels**



Tevens inkoop en ruil van alle soorten

-----

Geopend:

ma. t/m vr. 9-12 en 2-5.30 za. en zo. 9-12

**DIKAVO B.V.**

BREDASEWEG 429, TILBURG, TEL. 674929

# NIEUWE KLEURSLAGEN VAN ZWARTBORST- ZEBRAVINK

tekst en foto's: Günter Oppenborn

Nadat de zwartborstzebravinken zich in de kleuren grijs en bruin goed ingevoerd hadden, was het gemakkelijk te voorspellen dat ook eens andere kleurslagen in de zwartborst ingekweekt zouden worden. De vier eigenlijk typisch kenmerkende eigenschappen van de zwartborst: het ontbreken van de oogstreep, brede borstband, ovale flankstippen en langgestreepte staarttekening zijn verhoudingsgewijs gemakkelijk in al de andere kleurslagen van de zebra vink in te kweken.

Over de poging om zwartborst zwartmasker zebra vinken te kweken is in het Zebra pad van de N.Z.C. al vaker geschreven.



Ook ik zelf heb geprobeerd om zwartborst maskers te kweken. Hierbij heb ik echter een fout gemaakt, nl. door met een bruine zwartborst te beginnen. Ik koppelde een man zwartmasker aan een pop bruine zwartborst. Uit deze paring kwam o.a. een zwartmasker man welke zichtbaar zwartborst verervend was. Deze man koppelde ik aan een zwartmasker pop die ook zwartborst verervend was. Hieruit kwamen naast split zwartborsten ook zuivere zwartmaskers zwartborst mannen en poppen. De mannen toonden echter niet de zwarte borsttekening, deze was veel meer bruinkleurig.

Deze zwartmasker zwartborst wil ik nu gaan koppelen aan een grijze zwartborst pop. Daaruit moeten dan weer grijze zwartborst mannen komen die zwartmasker verervend zijn. Zo'n man moet dan gekoppeld worden aan een zwartborst zwartmasker popje, en de daaruit komende zwartborst zwartmasker mannen zullen dan hopelijk beter getekend zijn. De zwartborst zwartmaskers zijn uitzonderlijk grote



sterke vogels. Als deze kleurslag eerst goed doorgekweekt is, zal ze ook op de T.T.'s hoge ogen kunnen gooien.

**Zwartborst met kuif.** Is een heel gemakkelijk te kweken kleurslag. Men koppelt kuif x zwartborst. De daaruit te voorschijn komende kuifvogels, onverschillig of het nu mannen of poppen zijn, gezet tegen een zuivere zwartborst zullen direkt al een deel zuivere zwartborsten met kuif geven.

**Zwartborst recessief zilver.** Om deze kleurslag uit te leggen moet ik even in de tijd teruggaan. De eerste kuifzebra vink was een zilver popje. Dit zilver popje moest een recessief zilver zijn, zoals later uit de kweekuitkomsten bleek. Daardoor waren een deel van de kuifzebravinken split voor recessief zilver. Door het inparen van kuiven in zwartborst stelde ik later vast dat een gedeelte van de daaruit te voorschijn komende zwartborstzebravinken ook recessief zilver verervend waren.

Nu paarde ik zo'n man zwartborst-split recessief zil-



usel

De

ver tegen een grijze gekuifde pop die split was voor de kleuren zwartborst en recessief zilver. Hieruit kwamen weinig, maar wel zeer mooie zwartborsten in de kleur recessief zilver. De mannen toonden een zeer grote wangvlek. De rug en vleugeldekveren zijn roodbruin/wit omzoomd. De buik is licht crèmekleurig. Voor de rest tonen de vogels een mooie lichte zilverkleur. De poppen hebben een crèmekleurige buik (donkerder dan van de mannen) en zilverkleurige kop, rug en vleugels. Het móét zich bij deze zilverkleur om recessief zilver handelen, omdat er grijze zwartborsten zijn die deze kleur verborgen bezitten. Dit split zijn komt zowel bij mannen als bij poppen voor.



**Zwartborst grijsvleugels.** Dit is een wat onduidelijke naamgeving, maar het is de combinatie tussen deze beide kleuren. Een kweekvriend heeft geprobeerd deze combinatie te kweken en het is hem ook gelukt. Hij paarde een zwartborst tegen een grijsvleugel.



Via de hieruit vallende zwartborstverervende vogels en na een uitvoerige selectiekweek, gelukte het hem de zwartborstgrijsvleugel te kweken. Er was hierbij echter een zeer groot percentage vogels die niet voor verdere kweek te gebruiken was. In tegenstelling tot alle andere zwartborstkleuren bleef deze kleurslag steeds klein, vooral de mannen.

**Eén** van de te bereiken doelen zal ook het kweken van mannen met geheel rode kop zijn. Bij enige mannen is dat ook al bijna gelukt. Ik voor mij geloof echter niet dat men deze kleurslag dan raszuiver kan kweken.

Dit zijn tot op heden de kleurslagen in de zwartborstzebravink die mij bekend zijn. Zoals u ziet ligt er nog een heel groot onderzoeksterrein braak met de zwartborstzebravinken.



foto nr. 1. 1—0. zwartborst-zwartmasker (waarschijnlijk een zwartborst-zwartmasker-bruin, als die tenminste bestaan). De ontbrekende oogstreep en de ovale flanktekening zijn goed te onderscheiden.

foto nr. 2. 1—0. zwartborst-zwartmasker. Typisch is de bruinige omzoming van de vleugeldekveren en de langgestreepte staarttekening.

foto nr. 3. 0—1. zwartborst-zwartmasker. De oogstreep ontbreekt. Aan het type kan men duidelijk zien dat het een zwartborst moet zijn.

foto nr. 4. 1—0. zwartborst-grijs met kuif.

foto nr. 5. 1—0. zwartborst-recessief zilver. De omzoming van de rug en vleugeldekveren is goed te onderscheiden evenals de grote wangvlek, die bijna tot over de kop loopt.

foto nr. 6. 1—0. zwartborst-grijsvleugel. De bijna geheel rode kop is op deze zwart-wit foto niet zo goed te onderscheiden. Maar verder zijn al de kenmerken goed te zien, uitgezonderd natuurlijk de borsttekening.

foto nr. 7. 0—1. zwartborst-grijsvleugel. De poppen hebben een bijna geheel witte kop. De gestreepte staarttekening is goed te onderscheiden.



# EDELZANGERS

usel

Tekst: M. de Jong  
Foto: Wolfgang de Grahl

Vermoedelijk zijn er slechts zeer weinig vogelliefhebbers die de edelzangers niet kennen. In talloze volières, vitrines en kooien komt men deze vogeltjes tegen. Stellig zal men ze niet houden om hun verenparkje, dat allerm minst opzichtig is. Het is grotendeels bruinachtig grijs, met een donkerder vlek en streep tekening op de bovendelen. Maar wat de edelzangers missen aan kleurenpracht, wordt ruimschoots vergoed door de fantastisch mooie zang. Stellig behoren ze tot de beste zangers onder de tropische vogels.

Ik weet niet beter of er worden slechts twee soorten – géén variëteiten – edelzangers onderscheiden, namelijk de „gewone” edelzanger (*Serinus leucopygia*) en de geelstuitedelzanger (*Serinus atrogularis*). Het beste kenmerk om deze twee diertjes uit elkaar te houden is de stuit: bij de edelzanger is deze wit en bij de geelstuit – u raadt het al – geel.

## DE EDELZANGER

De broedgebieden (territoria) van de edelzangers strekken zich uit over enorme gebieden van het Afrikaanse continent, benoorden de evenaar. Er wordt een aantal ondersoorten (subspecies) beschreven, en in streken waar deze gezamenlijk opereren, vinden geregeld „gemengde huwelijken” plaats. (Trouwens in gevangenschap bastaardeert de edelzanger onder andere met de geelstuit.)

Buiten de broedtijd kan men de edelzangers in niet al te grote zwermen vrijwel overal in hun woongebieden aantreffen. Ze houden zich op in de buurt van menselijke nederzettingen op gecultiveerde terreinen, in tuinen, parken en in boomgaarden, en

dan graag in de buurt van water. Maar ze zijn aan deze oorden allerm minst gebonden, want eveneens ziet men ze geregeld in droge, dorre steppegebieden of plaatsen met hoge palmbomen. In de wuivende kruinen houden ze zich dan op in kleine troepjes. Als de edelzangers in een fladderdansende vlucht zich verplaatsen van de ene foerageplaats naar de andere, vallen onmiddellijk de helder oplichtende witte stuiten op.

Maar op een gegeven moment vallen de troepjes uiteen en gaan de paartjes zich vormen. Dan is de paartijd aangebroken en wordt er „gedacht” aan het stichten van een gezinnetje. De nestplaats moet eerst worden gevonden: een takvork, een knoest of een stuk of wat takken bij elkaar op geringe hoogte zijn voldoende. Daarin wordt het nestje gebouwd, een werkje dat grotendeels een aangelegenheid is voor het vrouwtje. Het mannetje is wel zo vriendelijk zijn eega te vergezellen als zij op zoek is naar nestmateriaal. Hierbij laat hij bij tijd en wijle zijn jubelende liedje horen, maar voor het overige steekt hij geen pootje uit. (Hij is immers „edel”-zanger!) Als het nest gereed is, is het in één woord een lust om te zien: een keurig bouwwerkje dat vervaardigd is van vezeltjes, worteldraadjes, stengeltjes en halmpjes, doorweven met haar en van binnen zacht gevoerd met veertjes en plantepuis. In dit nette bedje komen drie tot vijf eitjes te liggen, die witachtig zijn, met een lichtblauwe of bleekgroene tint en voorzien van een aantal donkerbruine of zwarte vlekjes, die in veel gevallen het dichtst opeen staan aan de stompe pool.

De /



Ook het broeden komt te rusten op de tengere schouder van ma edelzanger. Dertien tot veertien dagen houdt zij de eitjes warm, en inmiddels kwinkleert haar echtgenoot het hoogste lied, terwijl hij op een hooggelegen uitkijkpost zit. „Moeders” heeft het er maar druk mee; de eerste dagen dat het kroost ter wereld is, zorgt zij voor de nodige snavelkost, maar ja hoor, na een paar dagen gaat ook het mannetje zich met de opvoeding der jongen bemoeien.

In de volière nemen de edelzangers ook wel genoegen met een broedkorfje of kanarieneskje. Als voedsel nuttigen ze trosgierst, allerlei zaadjes, alsmede groenvoer en als extra versnapering bij tijd en wijle een stukje hardgekookt ei. Een erg voorname ding is water: zonder drink- en badwater kunnen deze vogeltjes het niet stellen.

#### DE GEELSTUITEDELZANGER

Ook de geelstuitedelzanger is allerminst een onverdienstelijke zanger, maar zijn liedje kan niet wedijveren met dat van zijn volle neef, de „gewone” edelzanger. Maar och, je hebt nu eenmaal altijd baas boven baas, nietwaar, en dat zal wel zo blijven ook! Ook dit vogeltje draagt een uiterst simpel pakje. De gehele bovenzijde is grijsachtig bruin, met een donkere schachttekening. De stuit is echter opvallend helder geel, de bovenstaartdekveren geelachtig, omzoomd met witte randjes. Verder is het voorhoofd geelachtig, zijn de wenkbrauwjes wit, de kin, keel en bovenborst zwart met lichte zoompjes en het restant van de onderdelen gelig wit.

De geelstuitedelzanger hoort thuis in tropisch Afrika, onder meer Angola, hetgeen blijkt uit de „oude” wetenschappelijke naam *Polioptila angolensis*. De geslachtsnaam *Serinus* duidt erop dat hij nauw geparenteerd is aan de Europese kanarie (*Serinus canarius*) en de mozambiquesijs (*Serinus mozambicus*). Gemengde huwelijken (kruisingen) zijn in de volière dan ook schering en inslag.

Evenals bij de edelzangers bestaat bij de geelstuiten nauwelijks enig zichtbaar onderscheid tussen beide geslachten, en de volièrehouders zullen dan ook moeten afgaan op het gezang, dat een genot is om te beluisteren.

In het struikgewas wordt het nestje gebouwd, een fraai open „kommetje”, vervaardigd van allerlei plantedelen, vezeltjes, haren en wolpluisjes. Soms nemen deze edelzangers ook wel genoegen met de een of andere holte in een boom, maar dan liefst op niet al te grote hoogte. Voor het overige komen de nestbouw, broedgewoonten en dergelijke overeen met die van de andere edelzangers. Buiten de broedtijd kan men deze aardige vogeltjes aantreffen in de nabijheid van dorpen, kafferkrallen en dergelijke, maar eveneens in het open veld, waar zij zich te goed doen aan allerlei zaadjes en vruchtjes, bij voorkeur zachte. Komt er toevallig iets dierlijks voor hun kegelvormige snaveltje, reken maar dat dit ook lekker wordt geconsumeerd! Toch blijft hun voorkeur uitgaan naar plantaardige maagvulling, maar daar zijn het nu eenmaal „diksnavels” voor; „priemsnavels” daarentegen prefereren insecten, larven en dergelijke. Enfin, ieder zijn meug!

**NIEUW**  
insectenvoer <sup>geel groen</sup>  
honingvoer grof  
briljant honing  
universeelvoer populair  
briljant droog  
briljant vet • universeelvoer



(K)

**Cédé VOGELVOEDERS**

TILBURG, LANGESTRAAT 104, TEL. 013-423156



**GEZA SEPT**

(U)

**V voorkomt en geneest virusziekten en infecties.**

Een goedkoop en afdoend middel dat eenvoudig toegepast kan worden:

enige druppels aan het drinkwater toevoegen is voldoende.

Populierstraat 121-123  
Tel. 070-323930; Den Haag

**W. RUPPE  
VAN DER VOORT**



# KOLIBRIES 12

tekst en foto's: A. J. Mobbs, Engeland



Kaneelvleugel sterkolibrie (*Coeligena lutetiae*; man.)

## **Aglaeactis (zonnestraalkolibries)**

Van de vier soorten uit dit geslacht wordt alleen de rose zonnestraalkolibrie (*Aglaeactis cupripennis*, Eng. shining sunbeam) ingevoerd, maar erg onregelmatig.

Ook de rose zonnestraalkolibrie is vrij groot; ongeveer 12,5 cm. Hij heeft een erg aparte manier van neerstrijken; elke keer houdt hij zijn vleugels gedurende enkele seconden, onder een hoek van zowat 60 graden, nog even open.

Alhoewel mijns inziens deze soort erg interessant is, blijkt ze moeilijk in te wennen, men laat ze daarom beter aan ervaren kolibrieliefhebbers over. Pas ingevoerde exemplaren kunnen nog wel in een gemeenschapsvolière worden ondergebracht, maar éénmaal ingewend, kunnen ze „baldadig” optreden. Daar zonnestraalkolibries niet geschikt zijn voor een kooi, brengt men een mannetje b.v. beter onder bij kolibries van ongeveer dezelfde grootte, of indien werkelijk noodzakelijk, in een ruime kooi waarin hij voldoende zijn vleugels kan strekken.

De mannetjes hebben een vuilbruine bovenkop en rug, de onderrug is glinsterend purper, naar goud-

groen toe op de bovenstaartdekveren. De onderzijde is rossig en de keel is vuilgeklekt. De vleugeldekveren en veren zelf zijn bronskleurig. De middelste staartveren zijn donker olijfgroen, de overige hebben een bronskleurige buitenkant en een oranje-rose binnenkant. De popjes lijken op hun partner, de glinsterende vlek op de rug is echter kleiner.

## **Coeligena**

Dit vrij uitgebreide geslacht kan, wat het kleurpatroon der soorten betreft, verdeeld worden in twee groepen: de onopvallend gekleurde Inca-kolibries (Eng. Incas) en de kleurrijke sterkolibries (Eng. starfrontlets).

De bronskleurige Inca-kolibrie (*Coeligena coeligena*, Eng. bronzy Inca) werd vroeger regelmatig ingevoerd. De laatste vijf tot zes jaar werd deze soort slechts zelden aangeboden. Hetzelfde geldt ook voor de bruine Inca-kolibrie (*Coeligena wilsoni*, Eng. brown Inca).

De witstaart Inca-kolibrie (*Coeligena torquata torquata*, Eng. collared Inca) bezit geen brillante kleuren, maar is toch een opvallende kolibrie. Het mannetje heeft een witte borst; het midden van de boven-



Rosse zonnestraalkolibrie (*Aglæactis cupripennis*; man.)

kop is glinsterend purper, de keel is donkergroen. Verder is deze soort overwegend zwart met wat groen op de onderrug, flanken en vleugeldekeren. De bovenstaartdekeren en de middelste staartveren zijn zwartgroen, de overige wit met een zwart uiteinde. De popjes hebben een glanzend groene bovenzijde. De keel en de borst zijn wit, vermengd met glanzend groen op de kin. De buik is grijsachtig met een paar glanzend groene veertjes aan de zijkanten.

Beide geslachten halen ongeveer 13,5 cm.

De ondersoort, *Coeligena torquata conradi*, lijkt erg goed op de voorgaande, maar is meer groenachtig en de purperen vlek op de bovenkop ontbreekt. Deze ondersoort wordt even vaak ingevoerd als de nominaatvorm; *conradi*-mannetjes worden soms zelfs als *torquata*-popjes verkocht!

Dit is de moeilijkste Inca-soort en slechts zelden wordt er eentje oud genoeg om volledig te kunnen doorruien. Het is bovendien een uiterst agressieve soort. Zelfs pasingevoerde exemplaren, verzwakt door de reis, zullen toch nog vechten tot ze erbij neervallen, wanneer ze bij andere kolibries worden gebracht. Een witstaart Inca-kolibrie, in goeie konditie, kan moord en doodslag brengen in een kollektie kolibries, zelfs onder alleen maar grote soorten. Daarom kan men alvast beter een kooi klaarmaken wanneer men een *Coeligena torquata* wil aankopen. De meest ingevoerde sterkolibrie is zeker de kaneel-vleugel sterkolibrie (*Coeligena lutetiae*, Eng. buffwinged starfrontlet). Dit is een grote kolibrie (ongeveer 13,5 cm), met alle typische *Coeligena*-kenmerken. Het mannetje heeft een glinsterend smaragd-groene voorhoofdsvlek, keel en onderzijde. Op de keel zit een glinsterend blauwe vlek. De bovenkop en de rug zijn zwart met wat groen op de rug. De bovenstaartdekeren zijn purperbrons. Op de kleine slagpennen zit een opvallend kaneelkleurige vlek. De gevorkte staart is olijfzwart.

De popjes hebben een glanzend groene bovenzijde; de keel is geelbruinachtig en de overige onderzijde is glanzend goudgroen. De vleugels en de staart zijn zoals bij het mannetje.

*Coeligena lutetiae* heeft een echt „karakter”. Het vormt een goede aanwinst voor een kollektie grotere kolibries, alhoewel ze soms iets te „geweldig” reageren. Zoals alle soorten uit dit geslacht, went ook deze *Coeligena* moeilijk. De twee mannetjes die ik had, stierven tijdens hun eerste rui zonder duidelijke ziekteverschijnselen en ze zaten zelfs nog te zingen enkele uren voor hun dood.

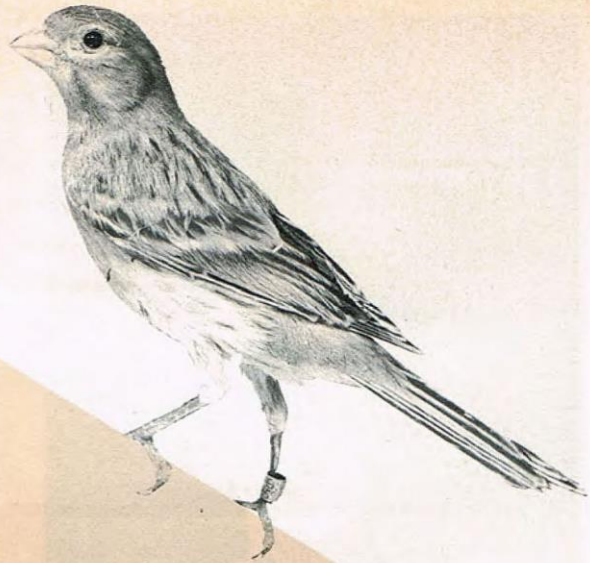
Alle *Coeligena*'s eisen steeds zuiver drink- en badwater. Ze zijn namelijk, omwille van hun lange snavel, erg gevoelig voor schimmelinfecties (*Candida*-infecties). Ze zijn ook op insecten gesteld wanneer ze pas zijn ingevoerd, ze vragen dan overvloedig veel fruitvliegjes.



18

# KLEUR- KANARIE

door H. J. Veerkamp



## De ivoorfactor.

Als laatste in deze serie artikelen de werking van de ivoorfactor. De kanarie die de ivoorfactor bezit, zichtbaar wel te verstaan, laat een geheel andere tint zien als hetgeen aan vetstofkleur bij de niet-ivoorfactorige. We nemen als voorbeeld een oranjerode, deze bezit in alle delen van veer, zo ver deze kleurbepalend zijn, carotinoïde. De ivoor mist in een deel van de veer de vetstofkleur. Namelijk aan de zijtakjes van de baarden.

Bij de zalmvogel zijn de toppen van de veren kleurloos, dit veroorzaakt het zogenaamde — schimmelfeffect —. Zowel bij de oranjerode of zalmvogel, die hun verschil in kleur te danken hebben aan het al of niet bezitten van de intensiefactor, kunnen beide kleurslagen hun bezit aan carotinoïde volledig ontplooiën. We kunnen stellen dat dit niet het geval is bij de ivoor.

Slechts een gedeelte van de kleurbepalende baarden is, zoals bovenstaand is gezegd, voorzien van kleur. Daarbij komt de wat dikkere keratinelaag waaruit de veer is opgebouwd. Deze hoornachtige substantie geeft een diffuus beeld van de aanwezige kleurstof. Anders gezegd: zij verhindert een volledige kleuruiting.

Vooraf op de geelcarotinoïde heeft de ivoorfactor

een verrassende uitwerking. Zo zal bij een strogele vogel waarin de ivoorfactor is ingefokt, van het geelbezit weinig meer te zien zijn. De lichtgele kleur is bijna geheel geabsorbeerd door werking van de ivoorfactor. Sommige exemplaren van deze geel-ivoren zijn met moeite te onderscheiden van een witte.

Vooraf als we ivoor met wit gaan kruisen dan wil het wel gebeuren dat de nateelt hiervan verwarring geeft. Omreden de ivoor heeft een wit jeugdkleed. Groeit nu zo'n ivoor met een zwak geelbezit op, dan is het niet geheel denkbeeldig dat we deze geel-ivoor voor een witte houden.

Naar gelang het bezit van geel of roodcarotinoïde zal de ivoorkanarie verschillen in kleuruiting. Nuanceringen van wit, bijna kleurloos crème, zwak rose tot diep rose toe. We moeten niet van de veronderstelling uitgaan dat we met de ivoor maar raak kunnen kweken. Willen we geel-ivoor, ivoor (crème) of rose-ivoor fokken, dan is het zaak dat we ze paren aan partners die de daarvoor geschikte kleur bezitten. Dus geen geel-ivoor aan o. rood of rose-ivoor paren.

De zelfstandige ivoorkleur, de crèmekleurige dus, kunnen we beschouwen als een vogel met een zwak roodcomponent tegenover een sterk geelcomponent. Doordat we het te maken hebben met een

structuurverandering, die van invloed is op de carotinoïde, geven we de ivoorfactor aan met **Structuur-Carotinoïde** ( $sc^+$  /  $sc$ ). De ivoorfactor is recessief en vererft geslachtsgebonden.

In formulevorm hebben we de volgende typen. In de mannelijke lijn duiden we de niet-ivoor aan met  $sc^+$  /  $sc^+$ , voor de vogel welke split voor ivoor

is gebruiken we  $sc^+$  /  $sc$  en de ivoorman met  $sc/sc$ . De poppen zijn niet-ivoor  $sc^+$  of  $sc$  ivoor.

Het zal de lezer zijn opgevallen als we met recessieve factoren werken, dat we steeds vijf mogelijkheden hebben om paringen uit te werken. Zo is het ook met de ivoor.

Niet-ivoor x Ivoor.

$$\frac{(x) sc^+}{(x) sc^+} \times \frac{(x) sc}{(y)} = 50\% \frac{(x) sc^+}{(x) sc} \text{ niet-ivoor/ivoor, } 50\% \frac{(x) sc^+}{(y)} \text{ niet-ivoor}$$

Niet-ivoor/ivoor x ivoor.

$$1. \frac{(x) sc^+}{(x) sc} \times 3. \frac{(x) sc}{(y)} = 1. \frac{(x) sc^+}{(x) sc} \text{ niet-ivoor/ivoor, } 2. \frac{(x) sc}{(x) sc} \text{ ivoor}$$

$$4. \frac{(y)}{(y)} \quad 3. \frac{(x) sc}{(x) sc}$$

Niet-ivoor/ivoor x Niet-ivoor.

$$1. \frac{(x) sc^+}{(x) sc} \times 3. \frac{(x) sc^+}{(y)} = 1. \frac{(x) sc^+}{(x) sc} \text{ niet-ivoor, } 2. \frac{(x) sc}{(x) sc^+} \text{ niet-ivoor/ivoor}$$

$$4. \frac{(y)}{(y)} \quad 3. \frac{(x) sc^+}{(x) sc^+}$$

Ivoor x Ivoor.

$$\frac{(x) sc}{(x) sc} \times \frac{(x) sc}{(y)} = 50\% \frac{(x) sc}{(x) sc} \text{ ivoor, } 50\% \frac{(x) sc}{(y)} \text{ ivoor.}$$

Ivoor x Niet-ivoor.

$$\frac{(x) sc}{(x) sc} \times \frac{(x) sc^+}{(y)} = 50\% \frac{(x) sc^+}{(x) sc} \text{ niet-ivoor/ivoor, } 50\% \frac{(x) sc}{(y)} \text{ ivoor.}$$

Aan de hand van de verschillende schemaatjes kan men zelf zien wat de meest voordelige paringen zijn.

## VAKANTIE PUZZEL 1975



Ja, het is weer zover en mede ook gezien de geweldige deelname vorig jaar, menen we er goed aan te doen u ook nu weer aan het puzzelen te zetten. In totaal is in 16 advertenties een in een kadertje gevatte letter geplaatst. Van deze 16 letters moet u één woord vormen.

In tegenstelling tot vorig jaar, geven we u nu geen aanwijzing, alleen dit, het betreffende woord houdt uiteraard wel verband met onze liefhebberij.

Wij wensen u erg veel puzzelgenot.

Onder hen die de juiste oplossing aan ons toezenden wordt weer een aantal erg fijne boeken over onze liefhebberij verloot.

## WIE MAAKT DE BESTE LIMMERICK ?

Een extra prijs kunt u verdienen indien u een limmerick weet te maken over onze liefhebberij c.q. onze organisatie in de ruimste zin van het woord.

U weet het, een limmerick is een vijfregelig versje waarvan de regels 1, 2 en 5 onderling rijmen evenals de regels 3 en 4.

Van de ingezonden limmericken zullen er een aantal worden gepubliceerd in dit blad en de beste daarvan worden bekroond met een boek.

Oplossingen van de puzzel en/of uw limmerick **UITSLUITEND PER BRIEFKAART** vóór 15 augustus a.s. zenden aan het bondsbureau N.B.v.V., Postbus 74 te Bergen op zoom.

**(R)** **Ouwehands Dierenpark**  
vraagt voor directe indiensttreding  
**een all-round vogelverzorger**  
bekendheid met broeden vereist.  
Minimum leeftijd 23 jaar.

Sollicitaties te richten aan:  
**Ouwehands Dierenpark**  
POSTBUS 9 - RHENEN  
TELEFOON 08376-9110, 's-avonds 2294  
vragen naar Dhr. C. W. Ouwehand



f. 94,- vrachtvrij  
rembours.

Orig. Amerik. electr. broed-  
machine TURNX, geheel  
doorzichtig, met keerinrich-  
ting en autom. warmte  
regeling. Ook als kunst-  
moeder te gebruiken. Voor  
24 kwartel eieren - 12 hoen-  
der- en 18 fazant/ of dwerg-  
hoender eieren, prima uit-  
komsten, met handleiding

Vol-automatisch f. 159,-

**(E)**

**Van Waardhuizen**

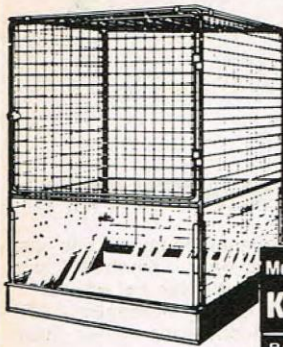
Leiderdorp - v.d. Valk Boumanweg 204 - Tel. 071-3 08 37

**NIUW!** **PARADISO - KOMECO**  
**ZELFBOUW VOLIERES**

**(T)**

Geheel metalen zelfbouw kamervolières  
van genormaliseerde elementen. Steeds  
uit te breiden en onder te verdelen.  
Twee standaard-uitvoeringen met on-  
eindig veel combinatiemogelijkheden.  
Het past altijd! Gegarandeerd!

**PARADISO-KOMECO VOLIÈRE** geen kooi, maar een  
echte vogelwoning!



Roestvrij, morsvrij, en  
hygiënisch. Waterdichte  
schuiflade. Gemakkelijk toe-  
gankelijk, veilig af te sluiten.  
Geen zichtbelemmering!

Montage? Het werk van  
een ogenblik. Geen  
gereedschappen nodig!

Stuur de BON of schrijf een  
briefkaart aan:

Metaalwarenfabriek Hulskamp n.v.  
**KOMECO - DIVISION**  
POSTBUS 52 TE ALKMAAR



**BON** Zend mij Uw rijk geïllustreerde prospectus met  
technische beschrijving en prijslijst van de  
**PARADISO-KOMECO ZELFBOUW VOLIÈRES**  
Naam:.....  
Adres:.....  
Plaats:.....

**BRITISH**  
**BIRDS**

Keith Atkins



**British Birds** contains original  
observations on the birds of the west  
Palearctic and the species of this area  
when observed in other parts of their  
range. Published monthly, **British Birds**  
is informative and readable on subjects as  
diverse as migration patterns, population  
distribution, identification, breeding and  
nesting, ecology and rare species. Subjects  
of interest to ornithologists are expertly  
covered in articles that are frequently  
illustrated by beautiful drawings or  
photographs. Regular features include:  
Readers' Notes, Photo-studies, recent Reports  
of Sightings, Book Reviews, News and Opinion

**British Birds**, the authoritative and well illustrated monthly  
journal for the ornithologist, is invaluable as a reference work  
and has proved a fascinating source of enjoyment for the  
inquisitive amateur.

Become a subscriber to **British Birds** by returning this  
coupon to:- **British Birds**, Subscription Department,  
Macmillan Journals Ltd., Brunel Road, Basingstoke,  
Hampshire RG21 2XS, England.

**Subscription for 1975 £7 UK (£8 Rest of the World).**

Payment can be made in any currency at the current exchange rate.  
Orders can be only serviced if accompanied by payment.

Name

Address

ZIP/Postal Code

Registered No. 785998 England. Registered Office: 4 Little Essex St, London WC2R 3LF

1118

**(C)**

**EDELCHEMIE B.V. PANHEEL**  
vecht voor een schoner milieu

Fabriceert: NEOFLEX-E-3-X, de beproefde  
frisse INSECTENDODENDE verf voor uw  
hokken, volièrre, broednesten etc.  
Het gebruik van insecticide is 100x minder.

Nu ook verkrijgbaar via uw vereniging  
NEVEX het nieuwe spuitmiddel op basis van  
Pyrethrum. Niet schadelijk. In flessen van 1 liter.

Bel ons op:  
telefoon 04756 - 21 19 of 04748 - 13 06.

Wij hebben regelmatig voorradig  
duizenden tropische vogels  
Pracht vinken - Parkieten  
Duiven - Kanaries - Papegaaien  
Grote Parkieten



Wij importeren „Quiko“, spec.  
Opfok en Conditievoer voor  
alle vogels!

Vogelhandel „**BENNY SLAGERS**“  
Dorpsstraat 79 - Enter (Ov.)  
Telef. 05478 - 682  
's Zondags tot 2 uur. **(R)**

# VITAMINEN

J. Foederer

Het is in onze maatschappij momenteel zo, wat gisteren een vaste zekerheid was, kan vandaag alweer aan twijfel onderhevig zijn. Zo is het eigenlijk ook in onze liefhebberij. Wat wij vandaag zeker meenden te weten is morgen door andere ervaringen weer lang niet zo zeker.

Ondanks dat wil ik, zonder de pretentie te hebben u een stukje zekerheid te geven, u de volgende ervaringen niet onthouden.

Ik had onder mijn kanariebestand 2 mannen welke verscheidene malen per dag ongecontroleerde bewegingen maakten; met hun kopje achterover, steunend op de staart en krampachtige vleugelslagen. Het leek op vallende ziekte. Zo'n verschijnsel duurde een paar minuten en dan was het weer even over. Beide vogels maakten ook, de gehele dag door, van die smekkende slikbewegingen en schuurden abnormaal veel met hun snavel over de zitstok alsof er iets in hun mond of keel zat dat ze kwijt wilden.

Ik raadpleegde het boekje over vogelziekten van Stork en las dat het op de staart steunen met nekdraaiingen zou kunnen wijzen op een tekort aan vitamine B1. Deze vitamine komt vooral voor in vele plantaardige en dierlijke producten en vooral ook in gekiemde granen (tarwe). Hoewel de tarwekorrel erg groot is voor de meeste vogels en veeleer aan duiven en kippen wordt gegeven, besloot ik toch hiermede eens een proef te nemen. Temeer nog daar ik dan de tarwekiemolie, welke ik gewoonlijk tegen het wreekseizoen pleeg te geven, zou kunnen weglaten. Bovendien experimenteer ik nu eenmaal graag. In de gekiemde tarwe zit naast vitamine B1 ook zeer veel vitamine E, verder 11,5% eiwitten, het aminozuurpatroon is bijzonder goed en het bevat slechts 1,2% vetten.

Het scheen de kanaries goed te bevallen en dagelijks peuzelden ze een klein portie gekiemde tarwe net graag op, alleen de pellen overlatend. Na een week was er wel een lichte verbetering maar helemaal over was het niet.

Om te zien er de laatste tijd wat meer lectuur over vogelvoeding verschenen is, raadpleegde ik het zeer destijds geschreven boek van Holsheimer. Daarin las ik dat bij een vitamine A tekort een aantasting van lijmvliezen van snavel en keelholte tot gevolg kan hebben. Dit zou eventueel kunnen wijzen op die lijvende smekkende snavelbewegingen van mijn 2 lieke vogels. Ik dacht dus dat zij wel eens een vitamine A tekort zouden kunnen hebben. Daar nu de belangrijkste vitamine A bron de levertraan is, beloof ik ook dit bij te voeren. Ja hoor, na 3 dagen waren de verschijnselen die zo op vallende ziekte leken over en na 8 dagen waren er ook geen snavel-

bewegingen meer. Na 14 dagen zongen beide mannen weer dat het een lieve lust was, alle leed was geleden.

Of deze genezing nu aan de gekiemde tarwe dan wel aan de levertraan te danken is, of aan beide, weet ik niet. Wel is het zo dat beide middelen voorlopig wel op het menu van mijn vogels blijven staan.

Het is namelijk ook nog eens een keer zo dat bedoelde 2 vogels hun tekorten lieten zien maar ook mijn andere vogels zullen in meer of mindere mate die tekorten hebben gehad.

Als je dan bij Holsheimer verder leest, schrik je toch wel even. Hij schrijft: „Indien de oudervogels te weinig vitamine A krijgen zal dit grote invloed hebben op de voortplanting. Bij mannen is binnen 2 weken een absolute steriliteit ontstaan en de broeduitkomsten van hennen daalden resoluut. Pas uitgekomen jongen hebben enige vitamine A reserve in lever en dooiervat en in het bloedserum. Indien ze echter niet snel vanuit het voer worden aangevuld zullen de reserves binnen een week zijn uitgeput, de eerste sterfte zal dan optreden”.

Kijk, als je dit leest moet je dit toch wel aan het denken zetten. Als je verder dan nog weet dat ook vitamine D3 noodzakelijk is en dat deze vitamine NIET in granen of zaden voorkomt, moet je deze toch ook op een of andere manier toedienen. Deze vitamine D3 wordt door ultra violette stralen van de zon in het vogellichaam omgezet. Glas houdt echter die straling tegen en de meeste kleurkanaries bijvoorbeeld houden we toch liever buiten het directe zonlicht vanwege de kleur.

Als je dan ook nog weet dat vitamine D3 in levertraan voorkomt, mag je, dacht ik, dit toch zeker niet aan de vogels onthouden. Je moet natuurlijk wel oppassen voor overdosering. ZES DRUPPELS op 1 bord eivoer is voldoende, want denk er aan, 50 kanaries wegen slechts plm. 1 kg terwijl wij gemiddeld zo'n 70 kg wegen. Overdosering geeft ingewandstoornissen en dus moet u bij toediening van vitaminen altijd **in kanariegewichten** denken.

Is dit nu allemaal zo nieuw met die levertraan? Welnee, helemaal niet. Het lijkt wel nostalgie. De ouden onder ons zullen zich zeker nog wel die vieze smaak van levertraan herinneren.

Is die vitamine nu allemaal wel zo nodig? Kijk vogelvrienden, we hebben de kanarie, maar ook vele andere soorten, uit zijn vrije bestaan gehaald waar hij bij moeder natuur alles kon vinden. Nu hebben wij ook de plicht ze zo gezond mogelijk te laten leven met alle middelen en wetenschap die ons ter beschikking staat.

# PRATELEN IN DE VOGELMUIT



Ik snapte er geen jota van. Vorig jaar he, ging het zo goed met m'n rosella's, 9 jongen brachten ze groot zonder mankeren. Dat jaar er voor had ik 6 jongen van ze en nu... geen pluim... wat zeg ik, nog geen ei. Het gekke is er is ten opzichte van voorgaande jaren niets veranderd. Ze zitten in dezelfde vlucht, hebben precies dezelfde nestkast en krijgen hetzelfde voer. De vogels zijn in prima conditie. Ik heb met m'n eigen ogen gezien, zelfs verschillende malen, dat de pop door de man werd getreden.

Ze zit uren achtereen in de blok en als ze er even uit is wordt ze door de man teruggedreven en hij voert ze ook wanneer ze in de blok zit. Onbegrijpelijk, nogmaals ik snapte er geen bal van, totdat, ja tot wat eigenlijk?

Ik vond onder de nestkast een stukje eierschaal. Muizen? Niets van gemerkt.

Op zo'n moment zoek je een clubgenoot op en die zegt dan keihard dat een van de vogels de eieren wel opgevreten zal hebben.

Is die vent belazerd, dacht ik, hoe kan dat nou. Waarom dan vorig jaar en het jaar er voor niet?

Toch maar zijn raad opvolgen en uitproberen. In de kast van de rosella's legde ik 2 eieren van de valkparkieten. De andere dag waren ze wel mooi verdwenen.

Tweede Paasdag wederom 2 valkparkieteieren er aan gewaagd, leeggeblazen en de een met mosterd, de andere met peper gevuld en in de nestkast gelegd. Het duurde niet lang of de pop verdween in de kast, wat later gevolgd door de man. De laatste verliet haar overigens al weer vrij snel. Na ongeveer anderhalf uur kwam ook de pop weer eens buiten kijken en ik als een hazewind de ren in om te controleren. Ondanks de pittige vulling waren beide eieren totaal verdwenen. Dat het u wel mag bekomen, rotkreng. Sorry collega, je had toch gelijk.

Maar nu the end of the story. Ongeveer 5 weken geleden miste ik al enige dagen de pop. Bij controle zat ze keurig te broeden op 5 eieren. Inmiddels zijn er 4 van uitgekomen en de jongen worden goed gevoerd. Ik dacht nu, misschien heeft u ook wel wat aan deze tip.

**Vogelist**

## DE NANDAY

Deze 30 cm grote vogels komen in ruime aantallen voor in Zuidoost Bolivia, Brazilië, Paraguay en Noord-Argentinië. Ze houden zich op in open palmbossen vooral ook in de stroken welke de uitgestrekte vee-weiden omzomen. Vaak zitten ze in kleine groepjes dicht tegen elkaar hoog in de bomen in het midden van hun territorium, van waaruit ze dan hun gebied kunnen overzien. In sommige streken leven ze samen met de muisparkieten en trekken ook gezamenlijk op. Omstreeks november worden in holen van dikke takken de 4-5 eieren gelegd. De bodem van de holte is meestal voorzien van een laagje fijn vermolmd hout wat ze van de wanden knagen. Waarnemers vertellen ook nog een bijzonderheid, namelijk dat soms een vogel de broedholte achterwaarts binnengaat.

Hun voedsel bestaat uit zaden en vruchten. Vaak gebeurt het dat kleine troepjes neerstrijken op maïsen rijstvelden en het spreekt voor zich dat zo'n groepje flink wat schade kan aanrichten.

Wanneer we de kleurenafbeelding bekijken dan zien we dat de hoofdkleur van deze wat min of meer somber uitzijende vogels groen is. De roodkleurige bevedering op de dijbenen is niet zichtbaar op de foto. De vleugels zijn groen en blauw van kleur, onderkant geel-groen en zwart. De staart is groen met een blauw uitlopende punt, onderkant zwart.

Uiterlijk is er nagenoeg geen verschil tussen mar en pop te zien. Men gaat wel eens af op de grootte van kop en snavel; die van de man zou forser zijn. Bekijkt u nog eens de foto? Zou dan rechts de mar en links de pop zijn afgebeeld?

Eenmaal een paartje samengesteld zullen zeke





## PARKIET

tekst: C. E. van Berkel foto: Horst Müller

kweekresultaten niet uitblijven. Opgemerkt dient nog dat zo'n koppel onafscheidelijk is, ze zijn erg op elkaar gesteld en verblijven altijd in elkaars nabijheid. Zelfs zo dat wanneer de pop broedt de man een groot deel van de dag trouw bovenop de nestkast zit. Dit houdt in dat we bij de plaatsing van de nestkast met deze gewoonte rekening moeten houden en we die kast op een zodanige hoogte moeten hangen dat de man daar boven nog ruimte voldoende heeft.

Op zich zijn het geen onprettige vogels maar we dienen ze toch wel per paar in een aparte vlucht onder te brengen. Vooral in de broedtijd kan er wel sprake zijn van enige agressiviteit.

Het zijn ook flinke knagers en daar dient men eveneens rekening mee te houden. Door regelmatig verse wilgentakken te verstrekken kan het houtwerk van de volière voor een goed deel worden gespaard.

Haast als vanzelfsprekend worden ook in ons land regelmatig nandayaparkieten gekweekt en ik wil u dan ook gaarne enkele recente resultaten vertellen. C. de Leeuw, Haven 27 in Raamsdonkveer houdt ze in een vlucht van 2,25 m lang, 1,50 m breed en 2,00 m hoog. De nestkasten die hij zijn vogels ter beschikking stelt hebben een bodemoppervlak van 30 x 30 cm en zijn 40 cm hoog. Middellijn invlieggat is plm. 6 cm. In die nestkasten brengt hij een laagje zaagsel, houtwol en houtkrullen aan.

Als voedsel geeft hij gemengd zaad voor grote parkieten inclusief zonnepitten, geweekt brood, appel en wat groenvoer. Tijdens de kweektijd voegt hij daaraan nog 'n gekookt ei toe.

Een nagenoeg zelfde menu krijgen de nandaya's van C. Embrechts, Vlaanderenstraat 7 in Etten-Leur voorgeschied.

Zijn vogels zitten ook in een aparte vlucht welke 3,50 m lang is, 1,00 m breed en 2,00 m hoog. De nestkasten die hij doet gebruiken zijn 30 x 30 cm, 25 cm hoog en middellijn invlieggat 8 cm. Hij tekent er nog bij aan dat de nestkasten van zwaar materiaal moeten zijn gemaakt in verband met het vele knagen daaraan.

De broedduur is ongeveer 25-26 dagen. Na plm. 50 dagen vliegen de jongen uit en hun verenpak is dan nagenoeg van gelijke kleur als dat van hun ouders. Embrechts ringde zijn vogels met de 6 mm ring toen ze 7 dagen oud waren. Met zijn EK vogels heeft hij vorig seizoen deelgenomen aan diverse tentoonstellingen en met zeer goed succes. In Rotterdam op de bondskampioen bijvoorbeeld behaalden ze 88 punten. Enkele weken later, op de C.O.M. tentoonstelling in Mechelen, werd de kroon op zijn werk gezet en kon hij zich met een met 91 punten gewaardeerde vogel wereldkampioen noemen, een uitstekende prestatie. U ziet wel, om goede en vooral ook plezierige resultaten te behalen heb je beslist geen peperdure parkieten nodig.

Tenslotte nog iets over het geluid wat de nandaya's kunnen produceren. Ze zijn vrij luidruchtig en vooral wanneer er in of nabij de volière iets bijzonders gaande is kunnen zij, als ware het waakhonden, behoorlijk aanslaan. C. Embrechts zegt daarover dat ze daarom moeilijk in dicht bewoonde wijken te houden zijn.

Van 7-27 september  
21-daagse ornithologische reis door de

# Galapagos-Archipel en het Amazonegebied

begeleid door de bekende ornitholoog C.J. Coldewey.

Er is al zo veel over de unieke natuur van deze eilandengroep geschreven, dat het bijna overbodig is om op de Galapagos-eilanden en hetgeen deze de natuurliefhebber bieden, te wijzen.

Terecht kunnen we van een droomreis spreken, niet alleen door de fauna, maar ook door de kenmerkende flora van deze eilandengroep, die aan Ecuador toebehoort en die bestaat uit 10 à 15 grotere en tientallen kleinere eilanden van hoofdzakelijk vulkanische oorsprong. Op Albemarle bevinden zich de werkende vulkanen. De combinatie van de koude Humboldtstroom, die uit de Antartic komt, met de ligging op de evenaar is één van de redenen voor de aanwezigheid van een fauna, die nergens anders in de wereld te bewonderen valt.

De makheid van de dieren en vogels is een heel bijzondere belevenis voor onze westerse mensheid. De reden hiervan is ongetwijfeld de afwezigheid van grote predatoren en het feit, dat deze eilanden heel lang praktisch onbewoond zijn geweest.

Voor de echt geïnteresseerde ornithologen zullen vooral de moeilijk te determineren zeesoorten, zoals de diverse storm-petrels, shearwaters en petrels veel voldoening geven, maar dit is dan voor de fijnproevers!



Uw reisleader is van jongs af aan een felle ornitholoog geweest en na kennis te hebben opgedaan met de Nederlandse avifauna heeft hij later ornithologische reizen ondernomen naar o.a. Lapland, Schotland, Spanje, de Camarque, Oostenrijk, Zwitserland, Afrika en de Seychelles.

Een greep uit het programma: Via Bogota naar Guayaquil, waar u inscheept op de "Iguana". De zeereis gaat langs "Kicker Rock", naar San Christobal. U bezoekt het broedgebied van o.a. Galapagos-Albatros: Hood eiland. Na Floriania staat een bezoek aan 't Charles Darwin Institute op Santa Cruz op het programma. Op het South Plaza eiland kunt u in alle rust zeeleeuwen, hagedissen, vinken, pelikanen en zwaluwstaartmeeuwen bestuderen.

Per vliegtuig door naar Quito. Verdere hoogtepunten: 5-daags bezoek aan de jungle en enkele indianendorpen inclusief tochten per motor-kano over de Naporivier. Daarna via Banos terug naar Quito door de prachtige landschappen van het Andesgebergte.

Een reis die geen ornitholoog mag missen. Als u de bon invult, dan zenden wij u graag alle informatie over deze exclusieve ontdekkingsreis.

Zend mij alle informatie over de 21-daagse ornithologische reis door de Galapagos Archipel en het Amazone-gebied.

Naam .....  
Straat .....  
Plaats .....

Deze bon zenden aan Wagons-Lits//Cook Special Traffic, Antwoordnummer 7237, Amsterdam. OVI

**Wagons-Lits//Cook**  
**SPECIAL TRAFFIC**

Specialisten in bijzondere reizen

# BEPLANTING IN EN OM DE VOLIERE



**HORTENSIA**  
hydrangea



Wel een ouderwetse plant, de hortensia. Vroeger zagen we ze heel vaak op boerenerven. Helaas zijn ze nu, naar mijn mening, wat in diskrediet geraakt. En toch, het is een mooie plant, vooral als in augustus de grote, hardroze bloemschermen te pronk staan.

In kleinere tuinen nemen deze planten op den duur wel een te grote plaats in. Maar ja, wat wil je. Vandaag de dag pakken we zo graag terug naar dingen uit grootmoeders tijd. We zijn allemaal wel wat nostalgisch. Misschien komt de hortensia ook wel weer „van de zolder“. Mocht dat zo zijn, ze groeien het best in vochtige veengrond. Zandgrond dient men rijkelijk te voorzien van turfmolm. Het liefst hebben ze bovendien wat schaduw.

## ECHT, ZE PROEVEN HET ...



**ZE WILLEN  
NIET ANDERS**

en het betere zit niet  
altijd in een hogere prijs



**V.V.R. VOGELVOEDERFABRIEK  
KONINGINNELAAN 104  
RIJSWIJK Z.H.  
TELEFOON (070) 98 34 02**



# Staatsieportret van een CARIAMA

Toen deze vogel in Dierenpark Wassenaar zo fraai poseerde, kon ik het niet laten om een plaatje van hem te schieten. Het is een gekuifde cariama (*Cariama cristata*), een bewoner van de pampa's en grasvlakten in Zuid-Amerika. Zijn lengte bedraagt ongeveer 80 cm.

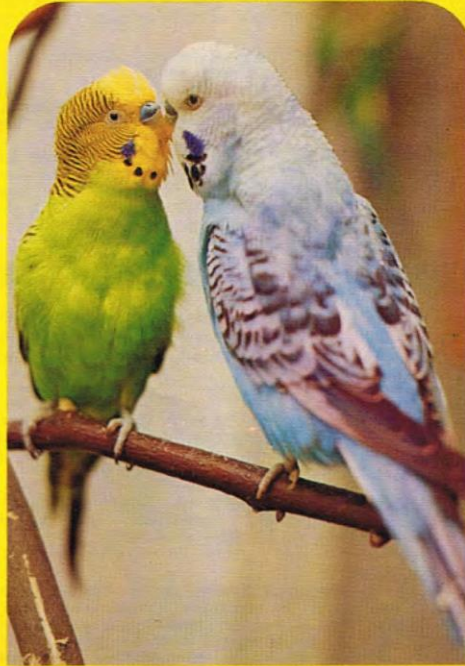
De cariama's doen in hun gedrag vaak aan trapganzen denken. Ze leven in paren of groepjes. Hun voedsel bestaat uit slakken, wormen, insecten en vele soorten reptielen, waaronder ook slangen. Ook worden vruchten, vooral besvruchten, genuttigd. Het legsel bestaat uit twee eieren. Deze zijn bleek van kleur met roodbruine vlekken of stipjes. Merkwaardig is, dat beide eieren niet gelijk zijn. De schaal van het ene ei is glanzender, puntiger en sterker gepigmenteerd dan die van het andere. Na 25 tot 26 dagen broeden worden de zwartachtig gestreepte jongen geboren. Ze hebben een dikke laag dons, en verlaten al spoedig het nest.



Vaak worden jonge cariama's uit het nest gehaald en samen met jonge kippen grootgebracht. Zodra ze wat groter zijn, bewaken en beschermen ze deze. Een nauw verwante soort is de iets kleinere Burmeister-cariama (*Chunga burmeisteri*), die ook wel troenja genoemd wordt. Dit is meer een bosbewoner, die vooral in Argentinië voorkomt.

De gekuifde cariama is bruinachtig en heeft een kuif van ruim 12 cm lang. Hij nestelt meestal op de grond. De Burmeister-cariama daarentegen is grijzer, heeft een kuifje van slechts 3 cm en nestelt in struiken of bomen.

Beide soorten zijn tamelijk luidruchtig. Hun geluid is een kreet die een keer of tien herhaald wordt, iedere keer wat hoger.



## welpi-vit

11 geconcentreerde vitaminen  
in waterige oplossing

Welpi-vit voorkomt infectieziekten, oog- en hersenaandoeningen.

Welpi-vit bevordert de ontwikkeling van het embryo en de groei van de jongen.

Welpi-vit geeft betere broedresultaten en een hoger percentage uitkomende eieren.

Welpi-vit geeft een glanzende en strakke bevedering.

**Welpi-vit zorgt voor een goede conditie van alle vogels.**

*Verkrijgbaar bij dierenspecialzaken.*



**HOECHST PHARMA**  
HEALTH CARE PRODUCTS  
Postbus 284 Amsterdam

## TE KOOP GEVRAAGD

- 0-1 Treur of Carolinaduif, of ruilen tegen 1-0 en 0-1 Chinese Bamboepatrijs, J. ter Haar, Enschedesestr. 25, Haaksbergen. Tel. 05427-3766.
- Diverse soorten vogels o.a. kanaries, parkieten. T.k.: kwartels. Tel. 08380-12784 N.o.z. Ook verkoop.
- 2-2 Zebra vink 1-1 Jap. meeuw 1-1 Rijstvogel 1-1 Mozambiquesijs 1-1 Zilverbekje 1-1 Roodbekje. Beslist uit buitenvol. A. A. Struijk, van Goghstr. 79, Arnhem. Tel. na 18 uur 085-431991.
- V.V. „De Paradijsvogel” vraagt Tropen t.t. kooien t.k. Aanbiedingen met prijs aan J. Loef, Jasykoffstr. 6c, Zaandam.
- Suche Australische Prachtfinken. Vogelzucht H. Donsbach, 418 Goch 1, (Deutschland) Neu-Erverscheweg 28, 3 km. von der Grenze Siebengewald entfernt. Tel. 02623/4201.

## KLEINE ADVERTENTIES

Te koop en te koop gevraagd Australische prachtvinken, handtamme papegaaien, beo's, lorie's etc. Voor exclusieve vogels naar Barend Cruiff, Achterdijk 46, Purmerend. Ook 's-avonds en zondags na tel. afspraak 02990-24776.

### AUSTRALISCHE PARKIETEN

Verzorging en kweek in Europa. Dr. H. D. Groen, Derde druk. Privé editie. Niet in de boekhandel. Verzending geschiedt franco na overmaking van f 45,— per postwissel of giro aan Dr. H. D. Groen, Jachtlaan 9, Haren, Gr. Giro 833045.

**SCHAKELKLOKKEN EN VERWARMING.** Vrijblijvend toezending documentatie: NATURA - HAARLEM. Postbus 1548, Haarlem. Telefoon 023 - 375888, óók 's avonds.

### 'DE VOGELWERELD'

Maandblad van de Algemene Ornithologische Bond van België (A.O.B.). Aanbevolen en noodzakelijk voor iedere vogel-liefhebber-kweker. Samen met de Franstalige uitg. 'Le Monde des Oiseaux' gelezen en verspreid over de ganse wereld. Abonnement: 300 B.F. op P.R.K. 000-0863541-47 'De Vogelwereld-Brussel' of 20 Gld. op Giro 11.58.34 van 'De Vogelwereld-1190 Brussel'. Gratis proefnummer op aanvraag aan het A.O.B.-Bureau, Felix Waefelaerstraat 26. B-1190 Brussel.

**NIEUWE SCHAKELKLOKKEN** met schemerlicht f 98,50. **'ELSTEIN INFRAROOD DONKERSTRALERS,** de beste elektrische verwarming van 60-1200 watt. **AUTOM. 'VOMO' MOTORBROEDMACHINES** met keerinrichting v.a. f 475,50. Wij leveren alles voor vogel en kip. **Handelsonderneming J. v. Werkhoven, Den Haag.** Groenezijde 53, Telefoon 070 - 667355, ook 's avonds. Vraag gratis fotobladen.

**GEBOGEN VOORFRONTEN** Kan. f 2,35, Tropen f 2,60, Park. f 2,35, Valkp. f 4,00, Korting 10-20%. C. P. Quartel, Richtersweg 15, Ugchelen (Apeld.).

**TANAGERS** (vol. 2) door E. Nørgaard-Olesen is zopas verschenen! Dit prachtig geïllustreerde volume van het unieke Engelstalige werk over tangara's wordt U toegezonden na overmaken van f 36,— aan J. Ingels, Galgenberglaan 9, B-9120 Destelbergen (giro België 000-1073845-55). Ook Tanagers (vol. 1) is nog verkrijgbaar (eveneens f 36,—).

**PREPARATEURS** Uw adres voor Vogel- en Zoogdier ogen, POLUX Box 650, Leeuwarden, Tel. 05100-25100. Prijslijst gratis.

Nu ook uw adres voor een **Ziekenbox(huis)** voor uw zieke vogels. Voor elke vogelhouder onmisbaar, in diverse maten tot voor gr. papegaaien. Enkele boxen kunnen desgewenst op stapel geplaatst worden. A. M. Kokke, Groesbeek, Postbox 29 Tel. 0891-1632.

## ORNITHOLOGISCHE BIJZONDERHEDEN

### SPERWERTAKTIEK

M. de Jong

In het bekende maandblad „British Birds” las ik een belevenis van een „vogelaar”, die ik u niet wil onthouden. In februari van het vorige jaar stond een persoon te kijken naar troepjes foeragerende zanger-tjes als groenlingen, kneuen, vinken, kepen en ring-mussen, die zich ophielden op een nog in te zaaien veld. Een, soms twee keer per uur werd het veld bezocht door sperwers. Meestal was slechts één exemplaar aanwezig, dat dan over een heg aan kwam scheren en de jacht begon, zodra de troep en bloc opvloog. Op zekere dag stond de waarnemer weer te kijken, toen een mannetjessperwer laag van achter een heg kwam aanvliegen en neerstreek op vrij grote afstand van de voedselzoekende zangvogels. Lopend en hippend bewoog de sperwer zich door een diep trekkerspoor in de richting van de zwerm, die zich nog altijd te goed deed op het veld. Na zo vijftig meter gelopen te hebben was hij al dicht bij de troep en vloog toen razendsnel op en greep de vogels bij verrassing. Dat gebeurde die dag tweemaal.

Een paar weken later gebeurde hetzelfde met een sperwervrouwetje, maar zij streek neer en bleef zitten waar zij zat. Even later kwam van het andere eind van het veld een mannetje, dat de zwerm opjoeg en in de richting van het vrouwtje dreef. Op deze manier kon madame gemakkelijk een prooi uit de lucht 'plukken'.

De redactie van „British Birds” tekent hier bij aan, dat dit louter toeval geweest kan zijn, omdat niet-zangvogels veelal nooit gezamenlijk opereren. Zij wil daarom graag weten of ook anderen zoiets hebben meegemaakt en vandaar dan ook deze publicatie.

# 404



# INSECTICIDE **doodt insecten** ONSCHADELIIK / GIFVRIJ

# Vogelhandel REIN v. d. VEEN, Goor

GROTESTRAAT 69  
TEL. (05470) 2623

1-1 Bandvinken  
1-1 Oranjekaakje  
1-1 Bronze mannetje  
1-1 Napoleontje  
SAMEN Fl. 25,-

Steeds duizenden tropische vogels  
parkieten en papegaaien voorradig.  
Verwacht: Dolksteekduiven Fl. 400,- per paar.

Vraag uitgebreide prijslijst.

1-1 Chindwergkwartels  
1-1 Zilverdwergkwartels  
SAMEN Fl. 20,-

Verzending onder rem-  
bours verp. Fl. 1,50  
Vracht rek. koper.

's-Maandags de gehele dag gesloten. - 's-Zondags van 09.00 tot 13.00 uur geopend.



EEN HOLLEY PRODUCT - POSTBUS 109 - DELFT  
VERKRIJGBAAR IN ALLE  
dieren - speciaalzaken



## "VERAKA"

Specialiteit in tentoonstellingskooien voor  
pelsdieren, pluimvee en vogels - Voor-  
fronten in alle maten - Tevens opvouw-  
bare kooien voor honden, katten, duiven,  
papegaaien etc.

Bondskooien - Hooiruiven - Voerbakjes

Alles gepuntlast - 100% service.

## "VERAKA"

Markstraat 17 - Telefoon 01693 - 1448  
Terheijden N.Br.

## "ANIMALI"

INTERNATIONAAL VOGEL- EN APENPARK  
POSTBUS 291 - ROOSTENLAAN 303  
TELEFOON 040-113738 - EINDHOVEN

STEEDS VOORRADIG EEN  
RUIME COLLECTIE TROPISCHE  
EN ANDERE PARKVOGELS

Vraagt onze uitgebreide nieuwe prijslijst

Vogelliefhebbers bezoekt ons park!

Verkoop ook gedurende het weekeinde!

## Inkoop en verkoop van alle soorten vogels

Schrijf een kaartje  
met opgave van soort,  
aantal en prijs naar:

## Fa. WINKELER

POSTBUS 78, STADSKANAAL

## 1e klas Engelse import Postuurkanaries

o.a. Glosters, Borders, Norwicks,  
Yorkshires, Lizards, Fife Fancy, Friseés.  
Tevens kleurkanaries, parkieten,  
tropische vogels.

's Zaterdags gehele dag, andere  
dagen volgens afspraak. Niet op  
zondag. Verzending rembours.  
Brieven met betaald antwoord.

DE VOGELSPECIALIST, Import-Export  
Panweg 66 - Zeist - Tel. (3404) 18276



## Tilburgse Vogelhandel

IMPORT - EXPORT

Wij zijn gespecialiseerd in / en hebben constant  
uit voorraad leverbaar: Grijsje Papegaaien, Groene  
Papegaaien, Lories, Kakatoe's, Ara's, Agaporniden,  
Aapjes, Reptielen, Kanaries, alle soorten Parkieten  
en Tropische vogels.

Voor prijsopgave bel 013-423593 / 553298 of  
briefkaart Puccinistraat 15, Tilburg, Postbus 860.  
(ook 's-zondags van 10 tot 12 uur)



**nieuw!**

## **Basisopfokvoer** voor de "doe-het-zelver"

Witte Molen brengt een geheel nieuw opfokvoer voor kanaries, parkieten, en tropische vogels. Basisopfokvoer wordt volgens een geheel nieuw procedé - Expanderen - samengesteld. Daardoor worden eiwitten zeer licht verteerbaar, wat vooral belangrijk is voor jonge vogels, bij hen is de behoefte aan - Optimale Groeistoffen - het grootst. Geëxpandeerde voedingsstoffen geven een maximaal benuttingseffect. Basisopfokvoer kan naar keuze worden aangevuld met gepelde haver, negerzaad, gekiemd zaad, gekookt ei, geraspte appel of wortel, fijngehakte groenten enz. Door onze voedingsdeskundige is het gehalte en de verhoudingen van - Vitaminen en Sporenelementen - nauwkeurig bepaald.

### **Analyse:**

Ruw Eiwit min. 13,2% - Verteerbaar Eiwit min. 12,8% - Vet min. 8% - Zetmeel en suiker min. 49% - Vocht max. 12% - Ruw celstof max. 1,75% - Minerale stof max. 6%.

### **Toegevoegd per kg.:**

Vitamine A. 16.000 IE, D3. 2000 IE, E. 6 mgr., K3 2 mgr., B1, 3 mgr., B2. 6,5 mgr., B6. 1,3 mgr., Nicotinezuur 40 mgr., Panthoteenzuur 10 mgr., Vit. B 12 0,025 mgr., Folinezuur 0,6 mgr., Choline Chloride 450 mgr., D.L.Methionine 650 mgr., IJzer 26 mgr., Mangaan 90 mgr., Koper 13 mgr., Zink 39 mgr., Jodium 1,35 mgr., Kobalt 4 mgr.



**witte  
molen**

### **basisopfokvoer**

verkrijgbaar in voordeelverpakkingen  
van 2 kg f. 6,15 en 3½ kg f. 10,20  
bij uw dierspecialzaak!

ysel

De